

Received: December 16, 2019

Revised: February 22, 2020

Accepted: February 26, 2020

การเลือกตั้งรัฐสภายุโรป ปี 2019: พัฒนาการใหม่อันมีผลกระทบ ต่อสมดุลระหว่างการสนับสนุน และต่อต้านสหภาพยุโรปในสภา

*The 2019 European Elections: New Developments
on the Balance between the Proposition and
Opposition of the EU in the European Parliament*

ปฏิกาน ปิตพิทร์พงษ์

นักวิชาการอิสระ
กรุงเทพมหานคร

Patiparn Pitipatpong

*Independent scholar
Bangkok*

E-mail: p.pitipatpong@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพลวัตของสมดุลระหว่างฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปในรัฐสภายุโรป ผ่านความแตกต่างของพัฒนาการซึ่งเป็นพื้นฐานของการเลือกตั้งแห่งสภายุโรปปี 2014 และ 2019 โดยพยายามประเมินอิทธิพลของพัฒนาการในการเลือกตั้งปี 2014 ได้แก่ วิฤติเศรษฐกิจและวิฤติผู้ลี้ภัย ในประเด็นการเป็นสาเหตุของการทะยานขึ้นของฝ่ายประชานิยมต่อต้านสหภาพยุโรป รวมถึงคาดการณ์ความเป็นไปได้ซึ่งความสำคัญของพัฒนาการที่เกิดขึ้นใหม่ในปี 2019 ในประเด็นเดียวกัน

บทความนี้สรุปว่า ผลการเลือกตั้งสภายุโรปปี 2019 ยังคงต่อเนื่องจากผลการเลือกตั้งในปี 2014 แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในตัวพัฒนาการก็ตาม โดยฝ่ายประชานิยมต่อต้านยุโรปจะยังคงได้ที่นั่งมากขึ้น ในขณะที่ฝ่ายกลุ่มอำนาจเดิมอ่อนแอลง แม้จะยังคงสามารถตั้ง “พันธมิตรขนาดใหญ่” (grand coalition) นอกจากนี้ บทความนี้คาดการณ์พัฒนาการที่เป็นไปได้หลังจากการฝังรากของฝ่ายประชานิยมต่อต้านสหภาพยุโรปในการเมืองยุโรป พัฒนาการเหล่านี้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงมุมมองสาธารณะของพลเมืองยุโรป กลยุทธ์การจูงใจของพรรคฝ่ายกลุ่มอำนาจเดิม และกระแสโต้กลับต่อกลุ่มประชานิยม

คำสำคัญ: การเลือกตั้งรัฐสภายุโรป ปี 2014, การเลือกตั้งรัฐสภายุโรป ปี 2019, รัฐสภายุโรป, แนวคิดต่อต้านสหภาพยุโรป, ประชานิยมในยุโรป

Abstract

This article aims to study the dynamics of balance between proposition and opposition of the European Union in the European Parliament, based on different factors of the 2014 and 2019 European Elections. It attempts to evaluate the influences of new developments of the 2014 election, namely the economic and refugee crises, as causes of the rise of anti-EU populists. The article also aims to forecast the possible significance of emerging developments in the 2019 election.

This article concludes that, despite the changing developments, the 2019 European Election will continue the trends of the 2014 Election. That is, the anti-EU populists will continue to make gains in the European Parliament with the establishment groups as the “grand coalition.” The article also predicts possible developments following the gradual entrenchment of anti-EU populists in European politics. These developments include changes in public opinion of the EU citizens, the rhetorical shifts of establishment parties and backlashes toward populist politicians.

Keywords: 2014 European Election, 2019 European Election, European Parliament, Euroscepticism, Populism in Europe

บทนำ

ผลการเลือกตั้งรัฐสภาสหภาพยุโรป ค.ศ. 2014 ทำให้เหล่าผู้นำในสหภาพยุโรปรู้สึกวิตกกังวลต่อประเด็นการเติบโตของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป (Euroscepticism) โดยเฉพาะในรัฐสภายุโรป ซึ่งเป็นหนึ่งในสถาบันหลักของสหภาพยุโรป ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสะท้อนเสียงของประชาชน เนื่องจากการพัฒนาการใหม่ทำให้อำนาจของฝ่ายสนับสนุนสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นกลุ่มอำนาจเดิม (Establishment) ถูกสั่นคลอน และส่งผลให้ฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปมีความสามารถมากขึ้นในการขยายฐานอำนาจของตน เมื่อเปรียบเทียบผลการเลือกตั้งที่ผ่านมาปรากฏว่า การเติบโตของฝ่ายต่อต้านยุโรปสะท้อนจากจำนวนที่นั่งที่เพิ่มขึ้นของสมาชิกรัฐสภายุโรปที่แสดงจุดยืนต่อต้านยุโรปอย่างชัดเจน

จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ฝ่ายสนับสนุนสหภาพยุโรปซึ่งมั่นใจในความมั่นคงของจุดยืนทางการเมืองของตน ต้องหันกลับมาสนใจการขยายตัวของกระแสของฝ่ายต่อต้านยุโรป และให้ความสำคัญในประเด็นดุลอำนาจระหว่างฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปในรัฐสภายุโรป ซึ่งฝ่ายต่อต้านเริ่มครองอำนาจในสภามากขึ้นเรื่อย ๆ จะเห็นได้ว่า ผลการเลือกตั้งรัฐสภายุโรปปี 2014 ฝ่ายต่อต้านได้รับจำนวนที่นั่งมากที่สุดตั้งแต่มีการเลือกตั้งรัฐสภายุโรป จึงนำไปสู่การตั้งคำถามว่า กระแสการเพิ่มขึ้นของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปในรัฐสภาจะเปลี่ยนแปลงหรือคงเดิมอย่างไรในการเลือกตั้งปี 2019 โดยเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในปี 2014 และ 2019 ในรูปแบบของ “พัฒนาการ” นำไปสู่การตั้งคำถามการวิจัยคือ “พัฒนาการที่เกิดขึ้นในการเลือกตั้งรัฐสภายุโรปในปี 2014 และปี 2019 มีความเป็นไปได้ที่จะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างกันอย่างไร ในประเด็นดุลอำนาจระหว่างการสนับสนุนและการต่อต้านสหภาพยุโรปในรัฐสภายุโรป”

ทั้งนี้ ผู้เขียนขอกล่าวเกริ่นถึงนิยามคำต่าง ๆ ที่ใช้ในบทความนี้ เพื่อให้เข้าใจขอบเขตเนื้อหาของบทความมากยิ่งขึ้น ดังนี้ 1) “พัฒนาการ” หมายถึงการเปลี่ยนแปลงไม่ว่าในทิศทางใดของประเด็นทางการเมือง โดยอาจเป็นการเปลี่ยนแปลงค่อยเป็นค่อยไปหรือเปลี่ยนแปลงโดยฉับพลัน 2) “ความสมดุล” ศึกษาจากการเปรียบเทียบจำนวนสมาชิกและจำนวนรูปแบบของการกระทำของฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายต่อต้าน 3) “ผลกระทบ” ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสมดุลก่อนและหลังการปรากฏชัดแจ้งของพัฒนาการหนึ่ง 4) “ต่อต้านสหภาพยุโรป” มีความหมายครอบคลุมการประกาศโดยชัดเจน หรือโดยปริยายผ่านการกระทำ ซึ่งการใด ๆ ที่มีเป้าหมายเพื่อบั่นทอน ความสามารถของสหภาพยุโรปเหนือรัฐสมาชิกหรือเพื่อต่อต้านการ บูรณาการ ทั้งในรูปแบบการต่อต้านแบบรุนแรง ซึ่งมักปรากฏเป็นแนวทางของกลุ่มขวาจัด และการต่อต้านแบบอ่อนซึ่งมักปรากฏเป็นแนวทางของฝ่ายซ้ายหรือกลางขวา กลุ่มเหล่านี้ซึ่งมักจะมีลักษณะร่วมกันคือการใช้วิธีการแบบประชานิยม (Populism) หลายครั้งบทความนี้จะเรียกค่านิยามสองคำนี้ในฐานะกลุ่มเดียวกัน 5) พันธมิตรขนาดใหญ่ (Grand Coalition) หมายถึงความร่วมมือระหว่างกลุ่มการเมืองกลางซ้าย (The Progressive Alliance of Socialists and Democrats: S&D) และกลุ่มกลางขวา (European People’s Party: EEP) ในบางครั้ง (โดยเฉพาะในปี 2014) ครอบคลุมถึงฝ่ายเสรีนิยม (Alliance of Liberals and Democrats for Europe: ALDE)

เนื้อหาบทความชิ้นนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรกเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปในรัฐสภายุโรป ซึ่งเป็นสถาบันทางการเมืองหลักของสหภาพยุโรป ส่วนที่สองอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการใหม่ในปี 2014 และปรากฏการณ์การเพิ่มขึ้นของสมาชิกฝ่ายต่อต้านในรัฐสภายุโรป ส่วนสุดท้ายคือการเปรียบเทียบระหว่างพัฒนาการใหม่ในปี 2014 และ ปี 2019 รวมไปถึงคาดการณ์ทิศทางการเลือกตั้งรัฐสภายุโรป 2019

บทความนี้ได้ตั้งข้อโต้แย้งอันนำไปสู่ข้อสรุป ดังนี้ 1) สมาชิกสหภาพยุโรปฝ่ายต่อต้านในฐานะของสมาชิกรัฐสภายุโรปใช้พื้นที่รัฐสภายุโรปในการแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมือง โดยปรากฏความสำเร็จในระดับรัฐสภายุโรปและการเมืองระดับชาติแตกต่างกัน 2) พัฒนาการใหม่ในปี 2014 ที่ซึ่งเกิดอย่างค่อยเป็นค่อยไปและเกิดอย่างฉับพลัน นำไปสู่ปรากฏการณ์การเพิ่มขึ้นของสมาชิกฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปในรัฐสภายุโรป และ 3) พัฒนาการในปี 2019 มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ผลกระทบต่อสมดุลในสหภาพยุโรปในทิศทางเดียวกับพัฒนาการปี 2014 ซึ่งฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้นในสภา ขณะที่ฝ่ายสนับสนุนสหภาพยุโรปยังคงสามารถครองเสียงข้างมาก

สมาชิกสหภาพยุโรปฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป ในฐานะส่วนหนึ่งของสหภาพยุโรป

ในการอธิบายส่วนนี้ บทความจึงมุ่งเน้นไปที่ประเด็นลักษณะของรัฐสภายุโรป อันเกี่ยวข้องกับความสำเร็จของฝ่ายต่อต้าน ได้แก่ “การเลือกตั้งรอง” (second order) และการประกอบด้วยกลุ่มทางการเมือง (coalition) ซึ่งทั้งสองลักษณะดังกล่าวส่งผลต่อรูปแบบผลลัพธ์การเลือกตั้งรัฐสภายุโรป อย่างไรก็ดี ก่อนที่จะอธิบายถึงรายละเอียดลักษณะดังกล่าว จึงขออธิบายความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสภายุโรปกับจุดยืนการต่อต้านสหภาพยุโรป

รัฐสภายุโรปมิได้มีอำนาจเท่าที่จะตอบสนองความต้องการของพลเมืองชาวยุโรปดังที่คาดหวังในฐานะสถาบันเดียวของสหภาพยุโรปที่เป็นตัวกลางเชื่อมระหว่างประชาชนและสหภาพยุโรปโดยตรง (เป็นสถาบันเดียวที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรง)¹ เนื่องจากรัฐสภายุโรปถูกก่อตั้งขึ้นมาเพื่อเป็นสถาบันที่ต้องรักษาสมดุลระหว่างสองวัตถุประสงค์ ได้แก่ หนึ่ง รัฐสภายุโรปประกอบด้วยความหลากหลายทางจุดยืนทางการเมืองที่สามารถสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนยุโรป

ทุกคนได้จริง และประสิทธิภาพในการดำเนินการไปสู่ผลลัพธ์อันเป็นรูปธรรมโดยปราศจากภาวะชะงักงัน กล่าวคือเป็นการรักษาความสมดุลระหว่างความเป็นพหุนิยมและประสิทธิภาพการทำงาน²

ความพยายามในการรักษาสมดุลนำไปสู่การตั้งคำถามเกี่ยวกับอำนาจที่รัฐสภายุโรปพึงมีในกระบวนการของสหภาพยุโรป หากรัฐสภายุโรปมีอำนาจเด็ดขาดเกินไปย่อมเป็นการยากที่สถาบันอันประกอบไปด้วยความหลากหลายทางความคิดจะได้ข้อสรุปเป็นมติที่เห็นตรงกัน ในท้ายที่สุดแล้ว รัฐสภายุโรปจึงมีฐานะเป็นสถาบันที่มีเจตนาธรรมในการสร้างความมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการใช้อำนาจของสหภาพยุโรป แม้สนธิสัญญาว่าด้วยการดำเนินงานของสหภาพยุโรป (Treaty on the Functioning of the European Union : TFEU) จะให้อำนาจรัฐสภายุโรปในกระบวนการนิติบัญญัติ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว รัฐสภายุโรปไม่ได้มีอำนาจเท่ากับสถาบันฝ่ายบริหาร ทั้งคณะกรรมาธิการยุโรป (European Commission) และคณะมนตรียุโรป (European Council) ซึ่งประกอบด้วยผู้นำของรัฐสมาชิก ที่มีความสามารถในการผลักดันนโยบายมากกว่า อย่างไรก็ตาม ภายใต้รัฐธรรมนูญของสหภาพยุโรปมิได้ปรากฏการแข่งขันกันของอุดมการณ์อย่างชัดเจน เนื่องจากเป็นสถาบันที่ไม่ถูกให้ความสำคัญมากนัก ดังที่นักวิชาการด้านสหภาพยุโรปให้คำจำกัดความการเลือกตั้งรัฐสภายุโรปไว้ว่าเป็น “การเลือกตั้งรอง” (Second order) ซึ่งเป็นการเลือกตั้งที่มีได้นำไปสู่การก่อตั้งรัฐบาล³ ไม่เพียงเท่านั้น นักวิชาการ J. Hassing Nielsen and M. N. Franklin ยังได้ให้คำจำกัดความเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเลือกตั้งรัฐสภายุโรปเป็น “เกรตรอง” (Second Rate) เพราะไม่ได้นำไปสู่ผลลัพธ์ทางนโยบายเท่าที่ควร⁴ ด้วยเหตุนี้ โครงสร้างรัฐสภายุโรปนี้จึงเอื้อต่อการแสวงหาประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มต่อต้านสหภาพยุโรป

1) การเลือกตั้งสภายุโรป ในฐานะ “การเลือกตั้งรอง”

“การเลือกตั้งรอง” และ “เกรตรอง” เป็นลักษณะของรัฐสภายุโรปที่เอื้อต่อการเติบโตของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป เนื่องจากความเป็น “การเลือกตั้งรอง” ทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลการเลือกตั้งรัฐสภายุโรป และใช้สิทธิเลือกตั้งลดลงเรื่อย ๆ ตั้งแต่การเลือกตั้งรัฐสภายุโรปครั้งแรก ค.ศ. 1979⁵ นอกจากนี้ กระแสการลดลงยังแสดงให้เห็นถึงการคาดการณ์เกี่ยวกับการรักษาสถานะเดิม (status quo) ของรัฐสภายุโรปเป็นสภาวะตายตัวของผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่เช่นเดียวกับฝ่ายสนับสนุนยุโรป ดังนั้น อัตราของผู้มาใช้สิทธิที่ต่ำจึงเป็นประโยชน์ต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่สร้างฐานเสียงผ่านการนำเสนอนโยบายประเด็นเดียว ดังเช่น ประเด็นผู้อพยพหรือประเด็นทางการเงินสนับสนุนสหภาพยุโรป อันสะท้อนการตั้งคำถามต่อสภาวะปัจจุบัน และท้าทายแนวทางปฏิบัติทางการเมืองที่เป็น “กระแสหลัก” (mainstream) ทั้งนี้ ผู้ที่ผลักดันประเด็นดังกล่าว จะใช้การแบบประชานิยม (populism) ในการต่อต้านนโยบายกระแสหลัก

ทั้งนี้ สาเหตุที่ทำให้อัตราของผู้มาใช้สิทธิที่ต่ำเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มต่อต้านสหภาพยุโรป มาจากรูปแบบวิธีการหาเสียงโดยใช้นโยบายประชานิยมปลุกกระตือรือร้นเสียง โดยเชื่อมโยงการเมืองกับความรู้สึกไม่พอใจของประชาชน โดยเฉพาะการใช้วลี (rhetoric) ที่ยังสามารถส่งผลกระทบต่ออารมณ์ความรู้สึกของคนหมู่มากเท่าไรยิ่งแปรเป็นประโยชน์ทางการเมืองแก่ฝ่ายประชานิยมเท่านั้น เมื่อทางพรรคประชานิยมได้สร้างผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีความคิดเห็นประกออบกับความรู้สึกที่รุนแรง จึงทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่สนับสนุนฝ่ายประชานิยมซึ่งมีความรู้สึกทางการเมืองรุนแรงพอที่จะใช้สิทธิทางการเมืองเพื่อเปลี่ยนแปลง กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ยอมรับในสภาวะปกติและรู้สึกว่าใช้หรือไม่ใช้สิทธิเลือกตั้งก็ไม่ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ถึงแม้ว่าประเด็นของฝ่ายประชานิยมจะได้รับ

การสนับสนุนโดยสัดส่วนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนน้อยกว่า แต่ความกระตือรือร้นทางการเมืองที่มากกว่าจึงทำให้ฝ่ายประชานิยมที่อาศัยประเด็นด้านการต่อต้านสหภาพยุโรปได้ประโยชน์จากการเลือกตั้งที่มีอัตราของผู้มาใช้สิทธิต่ำ อย่างความสำเร็จของพรรคประชานิยมที่ได้อาศัยประเด็นที่ปลุกกระดมผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งหันไปใช้สิทธิเพื่อสนับสนุนฝ่ายประชานิยม คือกรณีของพรรคอิสระสหราชอาณาจักร (UK Independence Party: UKIP) ที่มีนโยบายต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่สหภาพยุโรปและต่อต้านผู้อพยพ โดยใช้ยุทธศาสตร์การโจมตีความเลวร้ายในการดำเนินนโยบายสนับสนุนทางการเงินแก่สหภาพยุโรป แม้ว่าจะมีผู้คัดค้านความจริงเท็จของข้อมูลที่น่าเสนอ แต่กลับปรากฏว่า ยังมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนมากยังคงลงคะแนนเสียงให้กับพรรค UKIP⁶ โดยได้รับจำนวนที่นั่งในรัฐสภายุโรปจำนวน 24 ที่นั่งในการเลือกตั้งปี 2014 ซึ่งมากกว่าการเลือกตั้งครั้งก่อนที่ได้รับที่นั่งเพียง 13 ที่นั่ง และเป็นพรรคที่ได้รับที่นั่งเป็นอันดับหนึ่งในการเลือกตั้งสหราชอาณาจักร ต่อมาก็ประสบความสำเร็จจากผลประมัตติการถอนตัวออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักรหรือเบร็กซิต (Brexit)⁷

อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งปี 2014 กลับปรากฏว่ามีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้น โดยมีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ 43.09 ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.09 จากการเลือกตั้งปี 2009 ที่มีเพียงร้อยละ 43 จากปรากฏการณ์ข้างต้นสามารถตีความได้ดังนี้ 1) จำนวนผู้มาใช้สิทธิปี 2014 เป็นตัวเลขที่มีค่าต่ำที่สุดที่อัตราของผู้ใช้สิทธิจะลดลงไปถึง กล่าวคือ หลังการเลือกตั้งรัฐสภายุโรปในปี 2014 ความสนใจในการใช้สิทธิเลือกตั้งของผู้มีสิทธิจะไม่ลดลงไปกว่านี้ 2) อัตราการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงที่คงที่เป็นผลมาจากความสำเร็จในการรณรงค์ของกลุ่มประชานิยมเพื่อรักษาและขยายฐานเสียงของตน และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนรัฐสมาชิกที่เพิ่มขึ้นและการเข้ามาของรัฐสมาชิกใหม่ที่ประชากรไม่ได้กระตือรือร้นทางการเมืองเท่าประชากรของ

รัฐสมาชิกเดิม จะเห็นได้ว่า การเลือกตั้งปี 2014 ซึ่งเป็นการเลือกตั้งของพลเมืองใน 28 ประเทศสมาชิก หลังโครเอเชียกลายเป็นประเทศสมาชิกอันดับที่ 28 ในปี 2013 ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยเหตุผลใด เหตุผลหนึ่งหรือทั้งสามเหตุผลล้วนเอื้อประโยชน์ต่อฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป

หากพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของอัตราผู้มาใช้สิทธิโดยแบ่งตามรายประเทศ นับตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรกในปี 1979⁸ สามารถจัดกลุ่มรัฐสมาชิกออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ กลุ่มแรกคือ กลุ่มรัฐสมาชิกก่อตั้งหรือรัฐสมาชิกที่เข้าร่วมสหภาพยุโรปก่อนการขยายสมาชิกของสหภาพยุโรปในปี 2004 กลุ่มนี้มีแนวโน้มสถิติของอัตราผู้มาใช้สิทธิที่คล้ายคลึงกัน ในช่วงแรกก็มีผู้มาใช้สิทธิสูงมากกว่าร้อยละ 50 ของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงทั้งหมด และในระยะเวลาต่อมา มีอัตราผู้มาใช้สิทธิลดลงเรื่อย ๆ กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มเป็นประเทศที่เข้าร่วมสหภาพยุโรปหลังปี 2004¹ ส่วนใหญ่มีอัตราผู้มาใช้สิทธิในการเลือกตั้งรัฐสภายุโรปต่ำกว่าร้อยละ 50 ตั้งแต่เข้าร่วมการเลือกตั้งครั้งแรก² จากการจัดกลุ่มนี้ทำให้ตั้งข้อสังเกตได้ว่า กลุ่มแรกเป็นกลุ่มรัฐสมาชิกที่มีบทบาทสำคัญในสหภาพยุโรปหรือกลุ่มรัฐในยุโรปตะวันตก ซึ่งประชากรประเทศเหล่านี้สนใจในกิจการของสหภาพยุโรปในช่วงแรกและให้ความสนใจลดลง เนื่องจากสถานการณ์ของสหภาพยุโรปที่ค่อนข้างสงบและความไว้วางใจของฐานเสียงฝ่ายสนับสนุน สำหรับกลุ่มที่สองคือกลุ่มของรัฐสมาชิกในยุโรปกลางและ

i ประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมสหภาพยุโรปหลังปี 2004 ได้แก่ ไซปรัส เช็ก เอสโตเนีย ฮังการี ลัตเวีย ลิทัวเนีย มอลตา โปแลนด์ สโลวาเกีย และ สโลวีเนีย (ค.ศ.2004) โรมาเนียและบัลแกเรีย (ค.ศ.2007) และโครเอเชีย (ค.ศ.2013)

ii ประเทศยกเว้น ได้แก่ 1) สหราชอาณาจักร ซึ่งอัตราผู้มาใช้สิทธิต่ำตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรก เนื่องจากแนวคิดต่อต้านสหภาพยุโรปแพร่หลายในสหราชอาณาจักร อันเป็นผลจากพัฒนาการทางประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ 2) เบลเยียม ที่มีอัตราผู้มาใช้สิทธิสูงสม่ำเสมอ เพราะกฎหมายบังคับให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของพลเมือง และ 3) กลุ่มประเทศขนาดเล็ก (micro-states) ได้แก่ มอลตาและไซปรัส

ตะวันออก ซึ่งเข้าร่วมสหภาพยุโรปหลังการล่มสลายของระบอบคอมมิวนิสต์และไม่ได้มีบทบาทในการขับเคลื่อนสหภาพยุโรปเทียบเท่ากลุ่มแรก โดยอัตราผู้ใช้สิทธินั้นต่ำกว่าอัตราของพลเมืองสหภาพยุโรปทั้งหมด ตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรกที่รัฐเหล่านี้เข้าร่วม (ค.ศ.2004)

จากเหตุผลข้างต้นจึงนำไปสู่ความแตกต่างระหว่างสองกลุ่มรัฐสมาชิกในการรับมือกับกระแสของพรรคประชานิยม รัฐที่มีพื้นฐานของประชาชนที่ให้ความสำคัญกับสหภาพยุโรป มีแนวโน้มที่พรรคฝ่ายกลางหรือฝ่ายสนับสนุนสหภาพยุโรปจะสามารถรับมือกับการขยายอิทธิพลของฝ่ายประชานิยมหรือฝ่ายต่อต้านยุโรปได้มากกว่า ตัวอย่างกรณีประเทศสเปนที่พรรคฝ่ายกลางร่วมมือกันต่อต้านฝ่ายขวาจัดในปัจจุบัน⁹ (ในประเทศซึ่งมีการเมืองแบบขวาจัดที่เคยมีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดประชาชน) ในทางกลับกัน รัฐที่เข้าร่วมสหภาพยุโรปในภายหลังและไม่ได้มีพื้นฐานของฝ่ายสนับสนุนสหภาพยุโรปที่แข็งแกร่ง มีความเปราะบางมากกว่าต่อการขึ้นมามีอำนาจของฝ่ายประชานิยม ดังเช่นกรณีโปแลนด์และฮังการี อย่างไรก็ตาม ข้อสรุปข้างต้นมีข้อยกเว้นเช่นกัน จากกรณีอิตาลีซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ก่อตั้งสหภาพยุโรป ที่ฝ่ายประชานิยมเข้ามามีบทบาทในรัฐบาลผสม

2) กลุ่มการเมือง (Coalition)

การรวมกลุ่มทางการเมืองของสมาชิกสภายุโรปปรากฏนับตั้งแต่การเลือกตั้งครั้งแรก ทว่าก็ได้รับการส่งเสริมให้มีอิทธิพลมากขึ้นผ่านการปฏิรูปสภายุโรปในเชิงกฎระเบียบและกระบวนการ¹⁰ โดยเป็นการรวมกลุ่มภายใต้เงื่อนไขการมีจุดยืนทางการเมืองร่วมกันของสมาชิกไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าคนจากรัฐสมาชิกจำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ใน 4 ของรัฐสมาชิกทั้งหมด¹¹ อาจกล่าวได้ว่า เปรียบเสมือนพรรคการเมืองในสภาระดับชาติ ทั้งนี้ การรวมกลุ่มการเมืองมีวัตถุประสงค์เชิงสัญลักษณ์ เพื่อแสดงออกความเป็นตัวแทนประชาชนยุโรปซึ่งยึดในจุดยืนทางการเมืองตามการแบ่งทัศนคติทางการเมืองแบบซ้าย-ขวา

และเชิงประสิทธิผลของกระบวนการภายในสภา ผ่านการวางแนวทางการลงคะแนนเสียงในสภายุโรปและแนวทางปฏิบัติเดียวกับของกลุ่มเพื่อสะท้อนความเป็นเอกภาพของกลุ่ม อย่างไรก็ตาม การรวมกลุ่มทางการเมืองก็ยังคงเป็นเพียงการรวมกลุ่มแบบหลวม ๆ ซึ่งไม่ได้มีข้อผูกมัด ดังนั้นสมาชิกของกลุ่มการเมืองหนึ่งอาจจะกระทำขัดกับความเห็นหรือมติของกลุ่มได้

อย่างไรก็ดี การรวมกลุ่มทางการเมืองส่งผลสำคัญในรัฐสภายุโรป โดยกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ก็อาจจะรวมกลุ่มพันธมิตรในการตั้งตนเป็น “ฝ่ายรัฐบาล” ในสภายุโรป หรือฝ่ายเสียงส่วนมาก ซึ่งมีอำนาจตัดสินใจในกิจการต่าง ๆ ของสภายุโรป ภายใต้กฎเสียงข้างมาก (Majority Rules) ในขณะที่อีกฝ่ายถือเป็น “ฝ่ายค้าน” ทั้งนี้ นับตั้งแต่มีการเลือกตั้งรัฐสภายุโรป ค.ศ. 1979 ปรากฏการรวมกลุ่มพันธมิตรของกลุ่มการเมืองสองกลุ่มใหญ่ได้แก่ กลุ่มกลางซ้ายและกลุ่มกลางขวา หรือที่เรียกว่า “grand coalition” ซึ่งสามารถรวมเสียงข้างมากได้เสมอมา (บางครั้งต้องพึ่งกลุ่มเสรีนิยม หรือกลุ่มขวาปฏิรูป) ในขณะที่กลุ่มของพรรคซ้ายจัดหรือพรรคขวาจัดที่ต่อต้านยุโรปที่เป็นเสียงส่วนน้อยจะทำหน้าที่ฝ่ายค้าน อันเป็นผลจากการออกแบบเชิงโครงสร้างทางสถาบัน เพื่อให้กลุ่มการเมืองต่าง ๆ ประนีประนอมนโยบายและผลประโยชน์ร่วมกัน¹² ซึ่งจะนำไปสู่นโยบายที่เป็นกลางต่อทุกฝ่าย ดังเช่นการเลือกตั้งรัฐสภายุโรป ปี 2014 กลุ่มกลางขวาได้ที่นั่ง 212 ที่นั่ง และกลุ่มกลางซ้ายมีที่นั่งทั้งหมด 191 ที่นั่ง ทำให้สองกลุ่มมีที่นั่งรวม ทั้งหมด 412 ที่นั่ง มากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนเก้าอี้ทั้งหมด (751 ที่นั่ง) ซึ่งถือเป็นการสร้าง “grand coalition”¹³ อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุน จากกลุ่มสายกลางซึ่งมีที่นั่ง 67 ที่นั่ง ในการลงคะแนนเสียงในนโยบายต่าง ๆ ทำให้กฎหมายสามารถผ่านได้ง่าย¹⁴

ดังที่ได้กล่าวข้างต้น การรวมกลุ่มทางการเมืองวางอยู่บนพื้นฐานของจุดยืนทางการเมือง ซึ่งการศึกษาของกลุ่มการเมืองแต่ละกลุ่ม

ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงสภาวะของแต่ละจุดยืนทางการเมืองภายในสภายุโรปและเป็นประโยชน์ต่อการจำแนกสมาชิกรัฐสภายุโรป รวมถึงการประเมินประสิทธิผลของแต่ละจุดยืน ทั้งนี้ สามารถแบ่งจุดยืนต่อสหภาพยุโรปในปัจจุบันได้เป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ฝ่ายกลางหรือฝ่ายสนับสนุนสหภาพยุโรป ประกอบด้วย กลุ่ม European People's Party (EPP) ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองขวากลาง กลุ่ม Progressive Alliance of Socialists and Democrats (S&D) หรือกลุ่มการเมืองซ้ายกลาง และกลุ่ม The Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE) ซึ่งเป็นกลุ่มอุดมการณ์แบบกลาง 2) ฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปในระดับอ่อน (soft Eurosceptics) ได้แก่ กลุ่ม European United Left–Nordic Green Left (GUE/NGL) ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองฝ่ายซ้าย และกลุ่ม European Conservatives and Reformists (ECR) ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองแบบขวากลาง ที่ต้องการปฏิรูปภายในสหภาพยุโรป และ 3) ฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปรุนแรง (Hard Eurosceptics) ซึ่งเป็นกลุ่มการเมืองขวาจัด ได้แก่ กลุ่ม Europe of Nations and Freedom (ENF) และกลุ่ม Europe of Freedom and Direct Democracy (EFDD)

แม้กลุ่มการเมืองต่าง ๆ ระบุจุดยืนทางการเมืองของตนชัดเจน ทว่าหลายกรณีที่พรรคการเมืองในกลุ่มมิได้มีจุดยืนสอดคล้องกับกลุ่มการเมืองที่ตนสังกัด โดยเฉพาะกรณีของสมาชิกรัฐสภายุโรปฝ่ายขวาประชานิยมซึ่งต่อต้านสหภาพยุโรป ดังกรณีของพรรค Fidesz ซึ่งนำโดยนาย Viktor Orban ในการเลือกตั้งปี 2014 ซึ่งปรากฏว่าเป็นความต้องการรักษาที่นั่งของกลุ่ม EPP ที่ทำให้สามารถมองข้ามแนวคิดต่อต้านนโยบายผู้อพยพและนโยบายต่อต้านสหภาพยุโรปของพรรค Fidesz¹⁵ อย่างไรก็ตาม สมาชิกสภายุโรปฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปจะมีการสังกัดในกลุ่มการเมืองซึ่งสอดคล้องกับจุดยืนของตนอย่างชัดเจนไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภายุโรปฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปฝ่ายขวา (ECR, EFDD, ENF) หรือฝ่ายซ้าย (Greens, GUE/NGL)

การศึกษาสองลักษณะข้างต้นของรัฐสภายุโรปเป็นประโยชน์ต่อการตอบคำถามการวิจัยของบทความนี้ในฐานะปัจจัยเชิงโครงสร้างซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จของฝ่ายต่อต้านยุโรปและสมดุลภายในรัฐสภายุโรป ทั้งนี้ การอธิบายในเนื้อหาส่วนต่อไปของบทความจะมุ่งเน้นไปที่พัฒนาการที่เป็นตัวแปรใหม่อันส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลาของการเลือกตั้งสภายุโรปโดยเฉพาะ

พัฒนาการใหม่ในการเลือกตั้งปี 2014

การเลือกตั้งในปี 2014 เป็นครั้งที่มีการเริ่มต้นใช้ระบบ Spitzenkandidaten หรือ Top Candidates ซึ่งริเริ่มให้ประเทศสมาชิกเสนอชื่อผู้ที่จะดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการธิการยุโรป (European Commission) และสมาชิกรัฐสภายุโรปจะลงคะแนนเสียงคัดเลือกว่าผู้ที่จะดำรงตำแหน่งดังกล่าว อันสะท้อนถึงความพยายามเพิ่มน้ำหนักความสำคัญของการเลือกตั้งรัฐสภายุโรป อย่างไรก็ตาม การริเริ่มระบบ Spitzenkandidaten ของฝ่ายสถาบันภายในสหภาพยุโรป ก็เป็นเพียงปัจจัยสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงการเลือกตั้งรัฐสภายุโรปเล็กน้อยเท่านั้นขณะที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกตั้งรัฐสภายุโรปปี 2014 เป็นปัจจัยที่ทางฝ่ายสถาบันไม่สามารถควบคุมได้ ทว่าเกิดขึ้นในรูปแบบของ “พัฒนาการใหม่” อันเป็นการเปลี่ยนแปลงของประเด็นทางการเมืองไม่ว่าอย่างค่อยเป็นค่อยไปหรือโดยฉับพลัน ทั้งนี้ในการเลือกตั้งปี 2014 สามพัฒนาการสำคัญที่ส่งผลต่อผลการเลือกตั้งได้แก่ วิกฤติเศรษฐกิจ วิกฤติผู้ลี้ภัย และบริบททางการเมืองระหว่างประเทศ

พัฒนาการที่ 1: วิฤติเศรษฐกิจ

สหภาพยุโรปและสหรัฐอเมริกา ในฐานะ “โลกตะวันตก” นั้น ประกอบไปด้วยลักษณะอันปรากฏในประวัติศาสตร์เป็นเวลานาน ทั้งความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ด้วยความก้าวหน้าทางการเดินเรือ ยุทธโศภณซึ่งนำไปสู่การล่าอาณานิคมเพื่อทรัพยากร และการปฏิวัติอุตสาหกรรม ซึ่งถือเป็นพื้นฐานความมั่งคั่งของรัฐตะวันตกเหล่านี้ เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม การที่รัฐตะวันตกเหล่านี้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็วก่อนหน้ารัฐอื่น ๆ เท่าใด ก็ส่งผลให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นั้นเข้าสู่สภาวะอิมพัลส์เร็วขึ้นเท่านั้น (มีลักษณะเป็น sustained growth) โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบการเติบโตทางเศรษฐกิจระหว่างรัฐตะวันตกและรัฐ “เสือเศรษฐกิจแห่งเอเชีย” ในช่วงการเบ่งบานทางเศรษฐกิจ (economic miracle)¹⁶ หรือเปรียบเทียบกับมหาอำนาจใหม่ (Rising Powers) ในช่วงปัจจุบัน¹⁷ จะพบว่า รัฐตะวันตกในปัจจุบันอยู่ในสภาวะเศรษฐกิจเติบโตช้า¹⁸ ดังนั้น วิฤติเศรษฐกิจจึงส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสภาพเศรษฐกิจ ในปี 2014 สหภาพยุโรปต้องประสบกับหลายวิฤติเศรษฐกิจที่เชื่อมโยงกัน เนื่องจากสภาพของเศรษฐกิจระหว่างประเทศต้องพึ่งพากัน โดยเริ่มต้นจากปี 2007 เกิดวิฤติอสังหาริมทรัพย์ในสหรัฐอเมริกาซึ่งส่งผลถึงวิฤติการณ์ธนาคารและนำไปสู่การถดถอยทางเศรษฐกิจ (Recession) โดยอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของสหภาพยุโรปติดลบ ขณะที่ภายในภูมิภาคยุโรปก็เกิดวิฤติหนี้สาธารณะยุโรปหรือวิฤติยูโรโซน (Eurozone Crisis) ซึ่งถือเป็นความสำเร็จของสหภาพยุโรปที่กลับแปรมาเป็นวิฤติ¹⁹ ด้วยปัญหาทางโครงสร้างที่ชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ ²⁰ ยิ่งทำให้สหภาพยุโรปแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจลำบากมากขึ้น เนื่องจากความย้อนแย้งในการแก้ไขวิฤติ กล่าวคือ สภาวะการถดถอยทางเศรษฐกิจทำให้รัฐจำเป็นต้องกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐ ในขณะที่เดียวกัน รัฐกลับบังคับนโยบายรัดเข็มขัดในภาคเอกชนและลดการใช้จ่ายของภาครัฐในการแก้ไข

วิกฤตหนี้²¹ ดังที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ยังทำให้เกิดความสับสนในหมู่ประชาชน อันนำไปสู่ความไม่เชื่อมั่นในตัวกลุ่มผู้มีอำนาจหรือฝ่ายสถาบันเดิมที่มาจากพรรคกระแสหลัก

อย่างไรก็ตาม แม้วิกฤติข้างต้นจะเป็นพัฒนาการที่เป็นขบวนการสำคัญที่นำไปสู่ปัญหาทางเศรษฐกิจ ทว่าพัฒนาการที่มีความสำคัญมากกว่าคือ พัฒนาการที่เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปและถือเป็นความท้าทายสำคัญที่สหภาพยุโรปเผชิญ ได้แก่ ความเหลื่อมล้ำระหว่างรัฐสมาชิก ซึ่งบทความนี้จะสนับสนุนความชัดเจนของความเหลื่อมล้ำนี้ ด้วยการอธิบายพัฒนาการใหม่อันเป็นผลจากวิกฤติเศรษฐกิจ อันแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพัฒนาการที่ฉับพลันและพัฒนาการที่เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ได้แก่ ปัญหาสถานะการว่างงาน และปัญหาแรงงานอพยพ ซึ่งไม่เพียงแต่ปัญหาเหล่านี้จะทำให้เห็นความชัดเจนมากขึ้นในประเด็นความเหลื่อมล้ำระหว่างรัฐสมาชิก ปัญหาเหล่านี้เป็นประเด็นที่พรรคประชานิยม ซึ่งต่อต้านสหภาพยุโรปนำมาเป็นปัจจัยเสริมในการสร้างฐานเสียงเช่นกัน

ตัววิกฤติเศรษฐกิจข้างต้นไม่สามารถสร้างความแตกต่างในทางมุมมองทางการเมืองให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เท่ากับผลจากวิกฤติเหล่านั้น ที่กระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ผลของวิกฤติที่สำคัญซึ่งได้แก่ สถานะการว่างงาน ซึ่งในปี 2013 มีอัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นมากในประเทศกลุ่มที่รับผลกระทบหนักจากวิกฤติหนี้ หรือกลุ่ม PIGS ได้แก่ โปรตุเกส อิตาลี กรีซ และสเปน โดยเฉพาะรัฐสมาชิกที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือทางการเงิน (bail-outs) อันเป็นกลุ่มรัฐยุโรปชายขอบ ในขณะที่รัฐยุโรปใจกลางมีสถานะการว่างงานคงที่ โดยเฉพาะเยอรมันที่มีอัตราการว่างต่ำที่สุด ตั้งแต่รวมประเทศ ค.ศ. 1991²² ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของรัฐที่มีฐานเศรษฐกิจที่ดีในการรับมือวิกฤติเศรษฐกิจ

ประเด็นต่อมา การเพิ่มขึ้นของแรงงานอพยพภายใต้มาตรา 21 ข้อ 1 แห่งสนธิสัญญาว่าด้วยการดำเนินงานของสหภาพยุโรป ระบุไว้ว่า “พลเมืองทุกคนแห่งสหภาพพึงมีสิทธิที่จะเคลื่อนย้ายและตั้งถิ่นฐานโดยอิสระภายในอาณาเขตของรัฐสมาชิก ทั้งนี้ภายใต้ข้อจำกัดและเงื่อนไขบัญญัติในสนธิสัญญาและมาตรการ ซึ่งได้ยอมรับและมีผลบังคับ”²³ ทั้งนี้ ผู้อพยพทางเศรษฐกิจจึงอยู่ในฐานะแรงงานซึ่งเป็นหนึ่งในสี่เสาหลักของเสรีภาพในการเคลื่อนย้ายของสหภาพยุโรป (Freedom of Movement) เพื่อส่งเสริมความเป็นตลาดเสรีภายในสหภาพ อย่างไรก็ตาม ผลข้างเคียงของการผลักดันนี้นำไปสู่กระแสการอพยพข้ามรัฐสมาชิก เพื่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ จากสถิติการเปรียบเทียบอัตราจำนวนผู้อพยพเข้าต่อผู้อพยพออกในแต่ละประเทศ²⁴ พบว่า กลุ่มประเทศยุโรปกลางและยุโรปตะวันออกมีผู้อพยพออกมากกว่าผู้อพยพเข้า ในขณะที่รัฐสมาชิกในยุโรปตะวันตกและรัฐสมาชิกชายขอบเมอร์ดิตอรีเนียนมีปริมาณผู้อพยพเข้ามากกว่าผู้อพยพออก โดยพลเมืองยุโรปซึ่งอาศัยอยู่นอกมาตุภูมิมากที่สุด คือ ชาวโปแลนด์ โรมานี และชาวเยอรมัน²⁵ อันแสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมในทางโอกาสทางเศรษฐกิจของรัฐสมาชิกและแนวโน้มที่ประชาชนยุโรปจะเคลื่อนย้ายเข้าสู่รัฐสมาชิกที่มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจมากกว่า ทั้งหมดนี้ถือเป็นปัญหาต่อทั้งประเทศปลายทาง ซึ่งมองแรงงานอพยพเป็นคู่แข่งในตลาดแรงงาน เช่นเดียวกับประเทศต้นทางซึ่งประสบกับปัญหา “สมองไหล” ในกรณีฮังการีซึ่งมีอัตราการว่างงานต่ำสุดในยุโรป²⁶

จากทั้งสองประเด็น แสดงให้เห็นถึงความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างรัฐสมาชิก อันเป็นพัฒนาการที่รอการจุดชนวนด้วยวิกฤติเศรษฐกิจ ความไม่มีศักยภาพของสหภาพยุโรปและรัฐบาลระดับชาติในการแก้ปัญหา นำไปสู่โอกาสของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปในการสร้างฐานเสียงจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากประเด็นเศรษฐกิจ ด้วยการเสนอ “ทางเลือก” หลังจากระบบเศรษฐกิจ

เสรีนิยมใหม่ได้ฝังรากลึกในสังคม ซึ่งฝ่ายกลางของประเทศต่าง ๆ และสหภาพยุโรปได้ผลักดันอย่างรุนแรงด้วยแนวคิดตลาดเสรีภายใน ภายใต้แนวคิด “ไม่มีทางเลือก” (No alternative) อย่างไรก็ดี รัฐบาลฝ่ายกลางไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจในระบบที่ต้นผลักต้น จึงเป็นโอกาสสำหรับนักการเมืองฝ่ายซ้ายหรือฝ่ายขวาจัดวางบทบาทของตนเอง ในฐานะ “ทางเลือก” ประกอบกับการเลือกตั้งรัฐสภายุโรป ปี 2014 รวมถึงการเลือกตั้งระดับชาติกรณีปรากฏการณ์ความนิยมพรรคประชานิยมของฝรั่งเศสในกลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่กำลังว่างงาน²⁷

พัฒนาการที่ 2: วิกฤติผู้ลี้ภัย

ในปี 2014 สหภาพยุโรปไม่เพียงประสบพัฒนาการฉับพลันในรูปของวิกฤติเศรษฐกิจเท่านั้นยังประสบกับวิกฤติผู้ลี้ภัย ซึ่งมีลักษณะพัฒนาการเช่นเดียวกับวิกฤติเศรษฐกิจ ที่ประกอบไปด้วยพัฒนาการที่ค่อยเป็นค่อยไปและพัฒนาการจุดชนวนให้รุนแรงยิ่งขึ้น อันเป็นโอกาสของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป พัฒนาการที่ค่อยเป็นค่อยไปมาจากเหตุผลทางประวัติศาสตร์และภูมิรัฐศาสตร์ เนื่องจากรัฐยุโรปในฐานะประเทศเจ้าอาณานิคมในอดีต และได้มีการอพยพของประชากรจากรัฐที่อยู่ภายใต้อาณานิคม ซึ่งมีความแตกต่างทางวัฒนธรรมจากภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง และแอฟริกาเหนือและกลาง นำไปสู่ความหลากหลายภายในหมู่ประชากรนับตั้งแต่ในอดีต ซึ่งไม่ได้รับการจัดการอย่างถูกวิธี²⁸ ในปัจจุบันยุโรปเป็นจุดหมายปลายทางของการอพยพ ด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น ตำแหน่งที่ตั้ง ภาษาที่สื่อสารอันเป็นส่วนหนึ่งของมรดกอาณานิคม และเหตุผลสำคัญที่สุดคือ ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ อันเป็นพัฒนาการจากประวัติศาสตร์อาณานิคม จึงทำให้ประเด็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมเป็นความท้าทายในสหภาพยุโรปเป็นเวลานาน

แม้โลกาภิวัตน์จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้การเคลื่อนย้ายถิ่นฐานเป็นไปได้มากขึ้นในสภาวะปกติ เหตุการณ์จุดชนวนเป็นปัจจัยสำคัญกว่าที่จะรบกวนสภาวะปกติและนำไปสู่สภาวะวิกฤติ ในช่วงต้นทศวรรษ 2010 เกิดเหตุการณ์การลุกฮือของประชาชนเพื่อต่อต้านรัฐบาลในตะวันออกกลาง หรือ “อาหรับสปริง” (Arab Spring) ซึ่งรุนแรงมากจนเกิดเป็นสงครามกลางเมือง จึงนำไปสู่คลื่นของผู้อพยพที่มากที่สุดนับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สอง โดยจำนวนผู้อพยพมีมากกว่า 16.7 ล้านคน²⁹ และภูมิภาคยุโรปเป็นเป้าหมายปลายทางของผู้อพยพ เพราะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ ความมั่นคงทางการเมืองและความสามารถในการสื่อสาร นับตั้งแต่ปี 2011 ปรากฏจำนวนผู้อพยพเข้าสู่ยุโรปก็เพิ่มมากขึ้น³⁰ ซึ่งยังไม่ได้นับรวมผู้อพยพที่ข้ามแดนอย่างผิดกฎหมายทั้งทางบกและทางทะเล³¹ และในปี 2015 นี้ จำนวนผู้อพยพเพิ่มมากขึ้นเป็นประวัติการณ์ของยุโรป

จากวิกฤติเหล่านี้ มาตรการของยุโรป คือ การกำหนดโควตาผู้ลี้ภัย ซึ่งก็ไม่ได้รับการยอมรับในหมู่รัฐสมาชิก โดยเฉพาะรัฐชายขอบพรมแดน³² ยิ่งไปกว่านั้น นโยบายการย้ายถิ่นฐานใหม่ (Resettlement)³³ และจำนวนของผู้ลี้ภัยรายประเทศก็แสดงให้เห็นว่า ประเทศซึ่งเป็นเส้นทางของผู้ลี้ภัยต้องรับภาระมากขึ้น และประเทศปลายทางจะต้องรับภาระมากที่สุด ดังกรณีประเทศเยอรมนี³⁴ จึงนำไปสู่ความชัดเจนและการรับรู้ในหมู่ประชาชนถึงผลกระทบของนโยบายของสหภาพยุโรปต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งต้องอาศัยในสภาพแวดล้อมที่ต้องรองรับคลื่นของผู้ลี้ภัยและผลที่ตามมาคือ การขึ้นมามีอำนาจของพรรคฝ่ายประชานิยมซึ่งสร้างฐานเสียงจากประชาชนที่มีความรู้สึกต่อต้านนโยบายของสหภาพยุโรปเกี่ยวกับผู้ลี้ภัย โดยวิกฤติผู้ลี้ภัยนำไปสู่โอกาสของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปทั่วทั้งยุโรป ซึ่งผลักดันตัวเองในฐานะทางเลือกที่จะเข้ามา “แก้ไข” ปัญหาอันมีรากฐานความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้

พัฒนาการที่ 3: สภาพแวดล้อมทางการเมืองระหว่างประเทศ

พัฒนาการสุดท้ายที่จะกล่าวถึงซึ่งมีผลอย่างสำคัญต่อการเลือกตั้งรัฐสภายุโรปในปี 2014 คือ บริบทระหว่างประเทศในช่วงเวลานั้น ซึ่งมาจากความสามารถในการผลักดันผลประโยชน์ทางการเมืองของฝ่ายประชานิยมซึ่งสอดคล้องกับการสร้างชุดคำอธิบาย (Narratives) ที่เกิดขึ้นทั่วโลกตะวันตก ในรูปของปฏิกริยาโต้กลับต่อฝ่ายสถาบันเดิม (Anti - establishment) ที่เพิกเฉยต่อผลประโยชน์ “ประชาชนส่วนใหญ่” ซึ่งก็มักจะพุ่งเป้าไปที่กลุ่มเชื้อชาติหลักซึ่งเป็นชนชั้นรากหญ้า เช่นเดียวกับความร่วมมือระหว่างประเทศซึ่งก็เพียงเป็นการแสวงหาผลประโยชน์ของชนชั้นนำและสุดท้าย การเรียกร้องอียิปโตยแห่งชาติถูกให้ความสำคัญสูงสุดเหนือการรวมกลุ่มในระดับเหนือรัฐ

ความสามารถในการผลักดันชุดคำอธิบายที่สอดคล้องกัน นำไปสู่การสร้างน้ำหนักมากขึ้นในการสื่อสารไปสู่ฐานเสียง สะท้อนจากกระแสของการประท้วงในระดับรากหญ้าและความสำเร็จของผู้สมัครรับเลือกตั้งฝ่ายประชานิยม อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในแต่ละประเทศแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับโครงสร้างสถาบันทางการเมือง รวมไปถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมทางการเมืองที่ต่างกันในแต่ละประเทศ ดังเช่นฝ่ายประชานิยมในสหรัฐอเมริกาที่อาศัยช่องทางพรรคกระแสหลัก (กรณี Sanders และ Trump) เพราะโครงสร้างการเมืองของสหรัฐอเมริกาเป็นระบบสองพรรคการเมือง ซึ่งปัจจุบันได้แบ่งขั้วกันอย่างรุนแรง³⁵ ขณะที่รูปแบบของฝ่ายประชานิยมส่วนใหญ่ในยุโรปตะวันตกจะเป็นการจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ในฐานะพรรคทางเลือกของประชาชน ซึ่งส่งผลให้ฝ่ายประชานิยมไม่มีฐานเสียงที่มั่นคง เช่น สหราชอาณาจักรที่มีระบบพรรคการเมืองสองพรรคเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีบทบาทของพรรค UKIP ในสภาอย่างเป็นทางการ อย่างไรก็ตาม คะแนนเสียงของ

พรรค UKIP ซึ่งได้คะแนนเสียงเป็นพรรคอันดับสามในการเลือกตั้งทั่วไป ค.ศ. 2015 ก็สามารถผลักดันให้เบริกซิทสำเร็จ ซึ่งส่วนหนึ่งก็เป็นผลจากรากฐานทางวัฒนธรรมทางการเมืองที่ไม่เชื่อมั่นสหภาพยุโรปตั้งแต่แรกเริ่ม ในทางกลับกัน บางประเทศยุโรปตะวันตกที่มีระบบพรรคการเมืองแบบหลายพรรค ดังกรณีเยอรมนีที่มีระบบผู้แทนระบบหลายพรรค ซึ่งจะนำไปสู่การตั้งรัฐบาลผสมและทำให้จัดการรับมือกับฝ่ายประชานิยมได้ เพราะต้องอาศัยการประนีประนอมระหว่างพรรคการเมือง ดังนั้นความสำเร็จของฝ่ายประชานิยมขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในของแต่ละประเทศด้วยเช่นกัน

จากพัฒนาการที่เกิดขึ้นในปี 2014 ถูกนำไปวิเคราะห์เพื่อคาดการณ์ผลการเลือกตั้งในสัปดาห์สุดท้ายก่อนการเลือกตั้ง ดังเช่นกรณีหน่วยงาน ‘โพลวอช’ (Poll Watch) ได้คาดการณ์ว่า กลุ่มการเมืองหลักในรัฐสภายุโรปพรรค EPP จะได้ที่นั่งลดลงมากกว่า 60 ที่นั่ง แต่พรรค S&D จะได้รับที่นั่งเพิ่มมากขึ้น และได้คาดการณ์ว่ากลุ่ม ECR จะได้ที่นั่งทั้งหมด 42 ที่นั่ง ซึ่งลดลงจากผลการเลือกตั้งค.ศ. 2009 ประมาณ 3 ที่นั่ง³⁶ ทั้งนี้ ผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการปรากฏว่า กลุ่ม EPP และกลุ่ม S&D จะยังคงเป็นกลุ่มการเมืองหลักในรัฐสภายุโรป ซึ่งได้ที่นั่ง 221 ที่นั่ง (29.43 %) และ 191 ที่นั่ง (25.43 %) ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม กลุ่มพรรคการเมืองหลักได้รับที่ลดลงการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับโพลการเลือกตั้งที่กล่าวข้างต้น ขณะที่กลุ่มการเมืองที่ต่อต้านสหภาพยุโรปได้ที่นั่งได้ที่นั่งเพิ่มมากขึ้น โดยกลุ่ม ECR ได้ที่นั่ง 70 ที่นั่ง (9.32 %) ซึ่งทำให้กลายเป็นกลุ่มการเมืองใหญ่เป็นอันดับสามในสภา ส่วนกลุ่ม ALDE 67 ที่นั่ง (8.92 %) ซึ่งเป็นกลุ่มอุดมการณ์กลาง ตกอันดับเป็นกลุ่มการเมืองอันดับสี่ในสภา³⁷ จะเห็นได้ว่า จำนวนที่นั่งของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปได้มากกว่าที่มีการคาดการณ์ไว้ ดังนั้น การเพิ่มขึ้นของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปจึงสอดคล้องกับพัฒนาการใหม่ในปี 2014 เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกตั้งในปี 2019 ซึ่งบทความนี้จะได้กระทำในส่วนต่อไป

พัฒนาการใหม่ในการเลือกตั้งปี 2019

การเลือกตั้งปี 2019 จะเป็นการเลือกตั้งที่ต่อเนื่องจากสมัยสภาที่มีสมาชิกรัฐสภาฝ่ายต่อต้านยุโรปมากที่สุด ซึ่งได้ทีหนึ่งจากการชนะการเลือกตั้งปี 2014 บทความนี้จะวิเคราะห์พัฒนาการหนึ่งที่เป็นไปได้ว่าจะส่งผลกระทบต่อการเลือกตั้งในปี 2019 คือ ประสิทธิภาพของกลุ่มสมาชิกรัฐสภาฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปในสมัยดังกล่าว อย่างไรก็ตาม บทความนี้จะเริ่มเนื้อหาในส่วนนี้ด้วยการอธิบายความคืบหน้าของพัฒนาการเป็นอันดับแรก

การเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการเดิม

หลังการเลือกตั้ง ปี 2014 พัฒนาการซึ่งเป็นประเด็นที่ฝ่ายประชานิยมได้นำมาปลุกกระตุ้นเสี่ยงได้มีการเปลี่ยนแปลง โดยการเปลี่ยนแปลงนี้สามารถอธิบายได้ชัดเจนขึ้นด้วยการแบ่งพัฒนาการเป็นสองรูปแบบดังที่ได้กล่าวในเนื้อหาส่วนก่อนหน้า คือพัฒนาการที่ค่อยเป็นค่อยไปและพัฒนาการที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน โดยความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนมากกว่าคือพัฒนาการในกลุ่มหลัง ในขณะที่พัฒนาการกลุ่มก่อนหน้านั้นมีความเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อย

ประเด็นของวิกฤติเศรษฐกิจ หลังจากสภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจทั่วโลกในปี 2008 เศรษฐกิจของประเทศที่ได้รับผลกระทบย่อมฟื้นตัว สำหรับโลกตะวันตกแล้วหมายถึงการกลับไปเป็นสถานะการเติบโตอย่างมั่นคง³⁸ ที่ทำให้สภาวะการว่างงานลดลง³⁹ ความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นจึงทำให้มุมมองของประชาชนที่มีต่อประเด็นผู้อพยพทางเศรษฐกิจในแง่ลบลดลง หรือประเด็นการอุดหนุนงบประมาณสหภาพยุโรป อย่างไรก็ตาม แม้ประเด็นซึ่งมีความชัดเจนต่อสาธารณะเหล่านี้จะทุเลาลง แต่ประเด็นซึ่งมีความชัดเจนน้อยกว่ากลับยังคงส่งผลกระทบต่อเนื่อง ได้แก่ ประเด็นค่าเงินยูโรต่ำ หากเปรียบ

เทียบอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินยูโรและเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งอยู่ในจุดต่ำกว่าอัตราแรกเปลี่ยนในช่วงเริ่มต้นของการใช้เงินยูโรเสียอีก⁴⁰ นอกจากนี้ ประเด็นความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างรัฐสมาชิกก็ยังคงเป็นปัญหาเรื้อรังที่สหภาพยุโรปต้องรีบดำเนินการแก้ไข มิเช่นนั้นความท้าทายซึ่งเป็นพัฒนาการที่ค่อยเป็นค่อยไปนี้ จะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้พัฒนาการฉับพลันหรือวิกฤติต่าง ๆ ส่งผลกระทบที่รุนแรงยิ่งขึ้น

ประเด็นวิกฤติผู้ลี้ภัยก็ได้บรรเทาลงเช่นเดียวกัน หลังจากจำนวนผู้อพยพเพิ่มขึ้นสูงสุดในปี 2015 กระแสของการอพยพเข้าสู่ยุโรปจากตะวันออกกลางและแอฟริกาเหนือมีแนวโน้มลดลง นอกจากนี้จำนวนของผู้ขอลี้ภัยในยุโรปที่ลดลงเช่นกัน⁴¹ อย่างไรก็ตาม ผลสืบเนื่องจากวิกฤติผู้ลี้ภัยนำไปสู่พัฒนาการอันเป็นความท้าทายใหม่สองพัฒนาการ ได้แก่ ภัยก่อการร้าย และความคิดเห็นสาธารณะต่อต้านการอพยพ

ความหวาดกลัวภัยก่อการร้ายในหมู่ประชาชนยุโรปทะยานสูงขึ้นหลังจากเหตุการณ์อันนำไปสู่ความสูญเสียหลายเหตุการณ์ มูลเหตุจูงใจของผู้ก่อการร้ายมาจากหลายปัจจัย นับตั้งแต่ยุโรปได้ประกาศสนับสนุน “สงครามกับการก่อการร้าย” (Global War on Terrorism) ของสหรัฐอเมริกา ปี 2001 จะพบว่า เหตุการณ์การก่อการร้ายยุโรปที่กระทำในนามของกลุ่มก่อการร้ายจีฮัด มักถูกเชื่อมโยงกับผู้อพยพจากแอฟริกาเหนือและตะวันออกกลาง เหตุการณ์ที่มีความเสียหายเป็นวงกว้างคือ เหตุการณ์ Madrid Train Bombings⁴² และ 7/7 London Bombings⁴³ ซึ่งคาดการณ์ว่าผู้ก่อเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นกลุ่มอัลกออิดะห์ ที่มีความเคลื่อนไหวสูง ณ ช่วงเวลานั้น จนกระทั่งรัฐตะวันตกต่าง ๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ GWoT พยายามป้องปรามการก่อการร้ายในประเทศ เช่นเดียวกับการปราบปรามฐานที่มั่นของกลุ่มการร้าย ทำให้เหตุการณ์ก่อการร้ายในระดับเทียบเท่าสองเหตุการณ์ข้างต้นไม่ปรากฏขึ้นอีก จนกระทั่งการขึ้นมามีอิทธิพลของกลุ่ม ISIS ซึ่งก็เป็นกลุ่มก่อการร้ายจีฮัดเช่นเดียวกันกับอัลกออิดะห์ ซึ่งมีอิทธิพลลดลงหลังจากการเสียชีวิตของบิน ลาเดน

ทั้งนี้ เมื่อกลุ่ม ISIS ขึ้นมามีบทบาท ก็ปรากฏความเคลื่อนไหวที่มากขึ้นในยุโรปอีกครั้ง อันนำไปสู่เหตุการณ์การก่อการร้าย และ นำไปสู่ความเสียหายรุนแรงหลายครั้ง เช่น ปารีส ปี 2015⁴⁴ บรัสเซลส์⁴⁵ นีซ⁴⁶ และเบอร์ลิน ปี 2016⁴⁷ และแมนเชสเตอร์ ในปี 2017⁴⁸ ทั้งหมดนี้ “รัฐ” อิสลามได้อ้างความรับผิดชอบ (ซึ่งในที่นี้ก็ต้องระบุว่า “รัฐ” อิสลามนี้มีความพยายามที่จะอ้างความรับผิดชอบเหนือการกระทำใดก็ตาม ซึ่งเป็นการก่อการร้าย ไม่ว่าจะเป็นการกระทำที่รัฐอิสลามมีส่วนร่วมเช่น กรณีกราดยิงในลาส เวกัส สหรัฐอเมริกา เป็นต้น นอกจากเหตุการณ์ก่อการร้ายที่เพิ่มขึ้น ยังปรากฏการกระทำผิดฐานก่อการร้ายทั้งการเตรียมการและการปลุกระดมเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก⁴⁹

อย่างไรก็ดี เหตุจูงใจที่นำไปสู่การก่อการร้ายในยุโรปมาจากหลายปัจจัย ทั้งนี้ มีความพยายามนำภัยก่อการร้ายซึ่งกระทำโดยกลุ่มก่อการร้ายจัด เชื่อมโยงกับคลื่นผู้อพยพจากภูมิภาคแอฟริกาเหนือและตะวันออกกลาง บนฐานของเชื้อชาติ วัฒนธรรม และศาสนา จึงนำไปสู่การนำสัญชาติของผู้อพยพมาเป็นประเด็นกีดกันการอพยพ ถึงแม้ว่าหลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงระลอกการก่อการร้ายที่ “รัฐ” อิสลาม มีบทบาทมาก ปรากฏว่าผู้ก่อการร้ายกลับเป็นพลเมืองของประเทศปลายทางเอง (homegrown terrorist) ทั้งนี้ อาจจะกล่าวได้ว่าผู้ก่อการร้ายนี้กระทำการคนเดียว (lone wolf) ทว่าก็ยังเป็นข้อสันนิษฐานที่ยังมีการโต้เถียง⁵⁰ อย่างไรก็ตาม ถ้าการก่อการร้ายนี้กระทำลงโดยพลเมืองของรัฐยุโรปเองเช่นนี้แล้ว ข้อเท็จจริงนี้ย่อมขัดแย้งกับการเชื่อมโยงภัยก่อการร้ายกับการอพยพเข้าสู่ยุโรปของชาวตะวันออกกลางและมาห์เกรบ

ประเด็นการก่อการร้ายนี้กลับยังมีอิทธิพลมากขึ้นหลังจากการสูญเสียฐานที่มั่นของกลุ่มรัฐอิสลาม ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการหวนกลับจากยุทธศาสตร์จากสงครามแบบแผนไปสู่วิธีการก่อการร้ายดั้งเดิม⁵¹ ประกอบกับการคืนถิ่นของนักรบจิตต์ต่างชาติจากยุโรปสู่ดินแดนมาตุภูมิ นำไปสู่ความหวาดกลัวที่มากขึ้นต่อภัยก่อการร้าย

แม้ชาติตะวันตกจะประสบความสำเร็จในการทำลายฐานที่มั่นของรัฐอิสลาม ทั้งหมดนี้นำไปสู่ความคิดเห็นสาธารณะของชาวยุโรปจำนวนมากซึ่งมองว่าผู้อพยพมีความสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของความเสี่ยงของการก่อการร้าย⁵² โดยเฉพาะกลุ่มประเทศซึ่งเคยเป็นเส้นทางอพยพของคลื่นผู้ลี้ภัย ดังที่ได้กล่าวในเนื้อหาส่วนที่แล้ว เช่น อิตาลี ฮังการี และกรีซ เป็นต้น โดยจากผลสำรวจพบว่า มากกว่าร้อยละ 50 ของผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การเข้ามาของผู้อพยพเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดการก่อการร้าย ประเทศเหล่านี้เป็นตัวอย่างของประเทศซึ่งความคิดเห็นสาธารณะเหล่านี้แปรเปลี่ยนเป็นความสำเร็จของพรรคฝ่ายประชานิยมในการเลือกตั้ง

ประสิทธิภาพของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป

หลังจากการเลือกตั้งรัฐสภายุโรป ปี 2014 ปรากฏว่ากลุ่มของพรรคประชานิยมซึ่งต่อต้านสหภาพยุโรป ไม่ประสบความสำเร็จในการตั้งรัฐบาลหลังจากการเลือกตั้งในระดับชาติ ดังเช่น พรรคประชาชนเพื่อเสรีภาพและประชาธิปไตย (People's Party for Freedom and Democracy: VVD) ของเนเธอร์แลนด์ และพรรค National Front (FN) ของฝรั่งเศส ที่เริ่มจะมีแนวโน้มของความนิยมที่คงที่หรือลดลง⁵³ ทั้งนี้ คาดการณ์ได้ว่าการที่แรงผลักดันของประเด็นจุดชนวนแผ้วถางดังที่ได้กล่าวในเนื้อหาก่อนหน้านี้ย่อมมีผลสำคัญว่าก็ยังมียังปัจจัยอื่นที่มีผลต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในพรรคประชานิยมเหล่านี้ คือ ประสิทธิภาพของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปทั้งในรัฐสภาและนอกรัฐสภา ซึ่งถือว่าเป็น “พัฒนาการ” ในฐานะตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเลือกสนับสนุนฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปต่อไป

ประสิทธิภาพของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป – ในรัฐสภา

กลุ่มต่อต้านสหภาพยุโรปซึ่งเป็นเสียงส่วนน้อยในรัฐสภาที่ยึดหลักเสียงส่วนมากย่อมนำไปสู่ความสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ต่ำ ประกอบกับการวางรากฐานในรัฐสภาในเวลาอันสั้น เมื่อเทียบกับกลุ่มการเมืองกระแสหลัก ซึ่งดำรงอยู่เป็นระยะเวลายาวนาน อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดทางสถาบันนี้มีใช้เพียงปัจจัยเดียวที่นำไปสู่ประสิทธิภาพที่ต่ำของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปในรัฐสภาปัจจัยที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน คือ ความขัดแย้งภายในของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป ซึ่งสามารถแบ่งเป็นประเด็นย่อยได้อีก 3 ประเด็น คือ ความแตกต่างทางวิธีการ ความแตกต่างทางอุดมการณ์ และการตัดสินใจในระดับบุคคล

ประเด็นความแตกต่างทางวิธีการ Nathalie Brack ได้ศึกษาและแบ่งยุทธศาสตร์ของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปในรัฐสภายุโรปออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ Absentee, Public Orator, Pragmatist และ Participant⁵⁴ ซึ่งก็แสดงถึงความแตกต่างระหว่างกลุ่มการเมืองต่อต้านสหภาพยุโรปที่มีระดับการต่อต้านที่แตกต่างกัน (soft-hard Eurosceptics) โดยพบว่า กลุ่ม Greens, GUE/NGL และกลุ่ม ECR ซึ่งต่อต้านสหภาพยุโรปในระดับต่ำ โดยมีจุดยืนทั้งซ้ายและขวา ปรากฏการใช้ยุทธศาสตร์ที่ให้ความร่วมมือกับกระบวนการของรัฐสภายุโรป เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์อันเป็นรูปธรรมมากกว่าในขณะที่กลุ่มการเมืองขวาจัด ENF และ EFDD รวมถึงสมาชิกที่ไม่สังกัดกลุ่มใด ซึ่งมีจุดยืนต่อต้านที่แข็งกร้าวกว่า โดยเลือกที่จะใช้ยุทธศาสตร์ซึ่งจะขัดขวางกระบวนการของรัฐสภายุโรป และยุทธศาสตร์เพื่อประโยชน์ทางการเมืองนอกสภา ต่อมา ประเด็นที่สอง คือ ความแตกต่างทางอุดมการณ์ ซึ่งไม่เพียงเป็นความแตกต่างระหว่างฝ่ายซ้าย (ซึ่งก็มีรากฐานทางประวัติศาสตร์คือกลุ่มของพรรคคอมมิวนิสต์) และฝ่ายขวาเท่านั้น แต่ภายในฝ่ายขวาเองก็มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มขวาจัดและกลุ่มขวาปฏิรูป และประเด็นสุดท้ายคือ การตัดสินใจในระดับบุคคล

ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในระดับปัจเจกของสมาชิกรัฐสภาฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป โดยตัดสินใจลงคะแนนเสียงขัดแย้งกับแนวทางที่ระบุโดยพรรค หรือแม้แต่การย้ายสังกัดของกลุ่มทางการเมือง⁵⁵ ซึ่งก็ปรากฏว่ามีสมาชิกฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปจำนวนมากตัดสินใจย้ายกลุ่มการเมือง โดยเฉพาะการย้ายไปกลุ่มการเมืองกระแสหลัก ใน grand coalition ซึ่งมีนโยบายที่ชัดเจนในการสนับสนุนสหภาพยุโรป

ทั้งนี้ ประเด็นประสิทธิภาพภายในรัฐสภาไม่ได้มีความสำคัญมากนักในฐานะปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดเห็นประชาชน เนื่องจากประชาชนมิได้สนใจในรายละเอียดของกระบวนการของสหภาพยุโรป หรือพฤติกรรมของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปในรัฐสภาอยู่แล้ว การกระทำต่าง ๆ ในความรับผิดชอบของรัฐสภายุโรปจะได้รับความสนใจโดยสาธารณะในส่วนของประเด็นบางประเด็นเท่านั้น ดังเช่นกรณีมาตรา 13 ของกฎหมายลิขสิทธิ์ออนไลน์ฉบับใหม่ ที่ให้บริการทางออนไลน์ต้องตรวจสอบเนื้อหาที่ละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งนำไปสู่ประเด็นการจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชน⁵⁶ นอกจากนี้ พฤติกรรมของสมาชิกฝ่ายต่อต้านในรัฐสภาเองก็มิได้เป็นพฤติกรรมเฉพาะ เนื่องจากก็สมาชิกฝ่ายกระแสหลักมีใช้รูปแบบพฤติกรรมในรูปแบบดังกล่าวเช่นกัน⁵⁷

ประสิทธิภาพของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป – ในระดับชาติ

ในส่วนนี้ จะมุ่งเน้นไปที่ประสิทธิภาพอันมีที่มาจาก การได้ทีมากขึ้นในรัฐสภายุโรปของกลุ่มต่อต้านยุโรป เท่านั้น หมายถึงความสำเร็จของฝ่ายประชานิยมต่อต้านสหภาพยุโรปในระดับชาติซึ่งมีแรงสนับสนุนจากความสำเร็จในระดับยุโรปโดยอาจเป็นผลมาจาก “Spillover”⁵⁸ อันนำไปสู่อิทธิพลและความสำเร็จที่มากขึ้นของพรรคประชานิยม อย่างไรก็ตาม ในที่นี้ยังไม่มีข้อสรุปชัดเจนที่แสดงถึงความเชื่อมโยงนี้ เพราะประชาชนไม่ได้สนใจต่อกิจกรรมต่าง ๆ ภายในรัฐสภายุโรปมากนัก อย่างไรก็ตาม ความสำเร็จในรัฐสภาก็ได้ส่งเสริมความสำเร็จในระดับชาติ

ซึ่งเป็นการให้ความชอบธรรมซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับการสร้าง Narratives ที่ได้กล่าวไป

แม้ว่าความนิยมของฝ่ายประชานิยมต่อต้านสหภาพยุโรป หลังจากการเลือกตั้งปี 2014 จะลดลง ทว่าฐานเสียงที่ฝ่ายประชานิยม สร้างขึ้นก็ส่งผลให้พรรคการเมืองกระแสหลักหันมาใช้วิธีการของฝ่าย ประชานิยม ทำให้สุดท้ายแล้ว ความสำเร็จที่แท้จริงของฝ่ายประชานิยม คือความสามารถในการผลักดันจุดยืนของกลุ่มตนเข้าไปในการเมือง กระแสหลัก⁵⁹ โดยจุดยืนที่สำคัญคือการต่อต้านความร่วมมือพหุภาคี ซึ่งก็ส่งผลให้ “ฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป” (อย่างน้อยในด้านการประกาศ นโยบายในการหาเสียง) ครอบคลุมไปถึงพรรคฝ่ายกลางซ้ายหรือฝ่าย กลางขวาซึ่งใช้วิธีการเดียวกับฝ่ายประชานิยมในการหาเสียง หรือแม้แต่ การยอมรับร่วมมือกับฝ่ายขวาจัดในการจัดตั้งรัฐบาล ดังกรณีออสเตรีย ซึ่งก็นำไปสู่ข้อตกลงร่วมกันระหว่างฝ่ายกลางขวา พรรค Austrian People’s Party (ÖVP) และพรรค Freedom Party of Austria (FPÖ) ฝ่ายประชานิยมต่อต้านยุโรป ในการนำอำนาจกลับสู่รัฐบาลชาติ⁶⁰

อีกหนึ่งตัวอย่างความสำเร็จของฝ่ายประชานิยมต่อต้าน สหภาพยุโรปอยู่ ได้แก่ อิตาลี ในการเลือกตั้งปี 2018 ได้จัดตั้งรัฐบาล ร่วมของพรรคต่อต้านสถาบันเดิม (Anti-Establishment) ถึงสองพรรคคือ พรรค Five Star Movement (M5S) และพรรค Northern League ความสามารถในการตั้งรัฐบาลไม่ใช่เพียงเป็นการ ยืนยันความชอบธรรมของฝ่ายขวาประชานิยม แต่เป็นโอกาสสำคัญ ในการผลักดันจุดยืนของกลุ่มพร้อมกันกับการพิสูจน์ความสามารถ ในการแก้ไขปัญหาตามที่ได้หาเสียงไว้ กรณีฝ่ายขวาซึ่งมีอำนาจ ในระดับชาตินำไปสู่ภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นของฝ่ายต่อต้านยุโรป ย่อมเป็นประโยชน์ทางการเมืองต่อฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปในรัฐ สมาชิกอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน แม้ว่ารัฐบาลร่วมนี้จะมีความสำเร็จ สืบเนื่องจากการเลือกตั้งระดับภูมิภาค⁶¹ ทว่าความร่วมมือกันระหว่าง ฝ่ายประชานิยมยังคงมีปัญหา เพราะปัญหาความขัดแย้งภายใน⁶²

ตัวอย่างสุดท้ายที่จะกล่าวถึง คือ กรณีเบร็กซิต (Brexit) ซึ่งอาจจะไม่ใช่ความสำเร็จในเชิงการช่วงชิงตำแหน่งของผู้แทนฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป ทว่าก็ถือเป็นความสำเร็จในการผลักดันโดยฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปคือพรรค UKIP ซึ่งมีนาย Nigel Farage เป็นหัวหน้าพรรค และเป็นสมาชิกรัฐสภายุโรปที่มีบทบาทสำคัญอยู่ในกลุ่ม ID/DEM จนถึง EFD(D) ในปัจจุบัน ข้อสังเกตหนึ่ง คือ ความสำเร็จในกรณีของ Brexit เป็นผลส่วนหนึ่งมาจากการขยายพื้นที่ของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปในรัฐสภา ซึ่งกำลังจะส่งผลกระทบย้อนกลับทำให้ที่นั่งในสภาของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปลดลง⁶³ นอกจากนี้ ความรู้สึกต่อต้านสหภาพยุโรปตั้งแต่แรกเริ่มของผู้มีสิทธิเลือกตั้งอังกฤษ (และเวลส์) อย่างไรก็ดีตามเนื่องจากการเจรจาที่ไม่สำเร็จในการออกจากสหภาพยุโรป ทำให้สหราชอาณาจักรยังคงต้องเข้าร่วมในการเลือกตั้งสภายุโรปปี 2019⁶⁴

ปฏิกิริยาโต้กลับ – ต่อฝ่ายประชานิยม

การเลือกตั้งในปี 2019 ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของบริบทระหว่างประเทศเช่นเดียวกับการเลือกตั้งในปี 2014 แม้ว่าฝ่ายประชานิยมได้รับการนำเสนอต่อสาธารณะในพื้นที่สื่อ ทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อออนไลน์ รวมถึงการได้เป็นรัฐบาลในหลายประเทศ อย่างไรก็ดี หลายครั้งก็นำมาซึ่งกระแสโต้กลับจากภายในประเทศนั้น ๆ เอง เช่น สหรัฐอเมริกา จากการสำรวจความนิยมในตัวประธานาธิบดีในเดือนพฤษภาคม 2019 พบว่า นาย Donald Trump ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน ได้รับคะแนนนิยมสูงสุดเพียงร้อยละ 46⁶⁵ ซึ่งถือเป็นคะแนนที่ต่ำเมื่อเทียบกับค่าความนิยมสูงสุดของประธานาธิบดีสมัยก่อนหน้า⁶⁶ ในขณะเดียวกัน นาย Viktor Orban นายกรัฐมนตรีประเทศฮังการี ซึ่งมีแนวโน้มได้รับความนิยมที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ หลังการเลือกตั้งปรากฏว่าในปี 2019 Orban ประสบปัญหาความนิยมภายในพรรคลดลง⁶⁷ หลังจากการร่วมมือกันของฝ่ายต่อต้าน⁶⁸ และการประท้วงกฎหมายแรงงานที่เอื้อประโยชน์ต่อนายจ้าง⁶⁹ อย่างไร

ก็ดี ความท้าทายนี้ก็ได้ส่งผลต่อฐานเสียงของพรรคและคาดการณ์ว่า
จะได้ที่นั่งเพิ่มขึ้นในการเลือกตั้งปี 2019⁷⁰

ขณะที่กระแสได้กลับภายนอกจะเห็นได้จากกรณีของ Brexit
ซึ่งแม้ว่าจะเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป แต่ความ
สำเร็จนั้นเปรียบเสมือนคำเตือนที่ทำให้ฝ่ายกลางหรือฝ่ายสถาบันเดิม
ตระหนักถึงความเป็นไปได้ที่จุดยืนทางการเมืองตรงข้ามจะขึ้นมามี
บทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายหรือชี้นำความคิดเห็นสาธารณะ
จะเห็นได้ว่า ทางฝ่ายกลางพยายามดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเพิ่มมาก
กว่าระดับที่ปรากฏในสมัยรัฐบาลเดิม ดังเช่นการประท้วงที่สนับสนุน
นโยบายเสรีนิยม (รวมถึงสังคมนิยม) ซึ่งสอดคล้องกับการต่อต้านนโยบาย
ของรัฐบาลฝ่ายขวา เช่น การประท้วงกฎหมายแรงงานในอังการี การ
ประท้วงเพื่อสนับสนุนสิทธิมนุษยชนและความเท่าเทียมกันในสังคม
การสนับสนุนผู้ลี้ภัย⁷¹ และความเท่าเทียมทางเพศ เป็นต้น⁷² ทั้งนี้ กระแสได้
กลับของฝ่ายกลางยังสนับสนุนด้วยผลสำรวจประชาชนยุโรปถึงมุมมอง
ต่อสหภาพยุโรป โดย Eurobarometer⁷³ และ PEW Research⁷⁴

จากพัฒนาการใหม่ข้างต้น พบว่ามีปัจจัยที่ส่งเสริมและยับยั้ง
ความเป็นไปได้ซึ่งเป็นประโยชน์ทางการเมืองของฝ่ายประชานิยมต่อ
ด้านสหภาพยุโรป อย่างไรก็ตาม ส่วนนี้ของจะนำเสนอปัจจัยเหล่านั้น
โดยเปรียบเทียบควบคู่กับการคาดการณ์แนวโน้มของการเลือกตั้งรัฐ
สภายุโรปในปี 2019 จากการสำรวจรัฐสมาชิกในการเลือกตั้งปี
2019 ปรากฏแนวโน้มการเติบโตของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรป อัน
เป็นกระแสการเมืองสืบเนื่องจากการเลือกตั้งปีก่อนหน้า⁷⁵ แม้ว่าจะ
มีการเปลี่ยนแปลงในพัฒนาการซึ่งส่งเสริมฝ่ายประชานิยมก็ตาม
แต่มีกลุ่มตัวแสดงใหม่ ได้แก่ กลุ่มซ้ายจัดหรือขวาจัดทั้งพรรคใหม่ขนาด
เล็กทั่วยุโรป⁷⁶ และการเพิ่มขึ้นของที่นั่งของพรรคต่อต้านยุโรปในอิตาลี
ทั้งสองพรรค โดยฝ่ายกระแสหลักเองความหวังถูกวางไว้ที่พรรค En
Marche (ซึ่งในความเป็นจริง En Marche เองก็มีเป้าหมายในการ
ปฏิรูปอันเป็นลักษณะของการต่อต้านสหภาพยุโรปแบบอ่อนเช่นกัน

ดังปรากฏในแผนการ “Renaissance” ของพรรค)⁷⁷ ในขณะที่กลุ่ม EPP มีแนวโน้มจะได้จำนวนที่นั่งต่ำสุดเป็นประวัติการณ์⁷⁸ ทว่าแนวโน้มของการรวมตัวกันของฝ่ายกลางในนามของ “grand coalition” ยังคงดำรง แม้ว่าการเลือกตั้งครั้งนี้มีแนวโน้มจะเป็นครั้งแรกที่ EPP และ S&D จะไม่สามารถรวบรวมที่นั่งได้เกินครึ่งของสภา แต่ก็มีแนวโน้มสูงเช่นกันที่ ALDE รวมถึง En Marche จะเข้าร่วมเพื่อเป็นเสียงส่วนมาก เนื่องจากได้มีความตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องคานอิทธิพลกับการทะยานขึ้นกับฝ่ายประชานิยม

บทสรุป

จากการนำเสนอบทความข้างต้น สามารถตอบคำถามการวิจัยได้ว่าพัฒนาการใหม่ในการเลือกตั้งรัฐสภายุโรปปี 2019 นำไปสู่ผลลัพธ์ที่คล้ายคลึงกับพัฒนาการในการเลือกตั้งปี 2014 เนื่องจากพัฒนาการเหล่านี้มีลักษณะซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นสองประเภท คือพัฒนาการซึ่งเกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือวิกฤติ และพัฒนาการซึ่งเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทั้งสองประเภทมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมผลประโยชน์ทางการเมืองของกลุ่มต่อต้านสหภาพยุโรป โดยพัฒนาการซึ่งเกิดขึ้นอย่างฉับพลัน (วิกฤติเศรษฐกิจ วิกฤติผู้ลี้ภัย และเหตุการณ์ก่อการร้าย) มีความสำคัญในฐานะปัจจัยจุดชนวนสำหรับพรรคประชานิยม ที่จะอาศัยผลกระทบของพัฒนาการเหล่านี้ต่อการสร้างมุมมองของประชาชนในการสร้างฐานเสียง อย่างไรก็ตาม ปัจจัยจุดชนวนเหล่านี้จะไม่ได้มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงมุมมองสาธารณะในระดับที่เหมาะสม หากไม่ปรากฏพื้นฐานของพัฒนาการอย่างค่อยเป็นค่อยไปในเบื้องหลัง ดังในกรณีของวิกฤติเศรษฐกิจ ซึ่งถูกส่งเสริมโดยความไม่เท่าเทียมระหว่างรัฐสมาชิกและปัญหาทางโครงสร้าง (การใช้เงินยูโรและมาตรการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ) และกรณีของวิกฤติผู้ลี้ภัยและการก่อการร้ายซึ่งถูกส่งเสริมโดยปัญหา

พหุวัฒนธรรมและปัญหาโครงสร้างเช่นกัน (โควตาผู้อพยพ
ข้อตกลงดับลิน) จากนั้น เมื่อพัฒนาการซึ่งเกิดอย่างฉับพลันเหล่านี้
เริ่มสูญเสียระดับของอิทธิพลและมีความสำคัญลดลงในมุมมอง
สาธารณะ พัฒนาการซึ่งเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปจะมีความ
สำคัญในการบรรลุเป้าหมายระยะยาวของฝ่ายประชานิยม โดย
จะพบวาระระหว่างปี 2014 และปี 2019 นั้นพัฒนาการอย่างค่อยเป็น
ค่อยไปไม่ได้มีความเปลี่ยนแปลง และที่สำคัญคือมีพัฒนาการค่อย
เป็นค่อยไปอีกหนึ่งพัฒนาการที่ขึ้นมามีอิทธิพล คือ การฝังรากของพรรค
ประชานิยมต่อต้านสหภาพยุโรปในการเมืองยุโรปในรูปของฐานเสียงที่
ยอมรับแนวคิดและวิถีแบบประชานิยมต่อต้านสหภาพยุโรป
ซึ่งจะเป็นพัฒนาการอันมีความสำคัญต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ ก็ใช้
ว่าหลังความสำเร็จในปี 2014 จะไม่ปรากฏพัฒนาการซึ่งเป็นปัจจัย
ต่อต้านต่อฝ่ายประชานิยม ในที่นี้คือ บริบทระหว่างประเทศซึ่งประกอบ
ไปด้วยกระแสโต้กลับต่อฝ่ายประชานิยม และปัจจัยที่สำคัญ คือ ความ
ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของฝ่ายประชานิยม ซึ่งปรากฏชัดเจนขึ้นเรื่อย ๆ
ควบคู่กับบทบาทที่เพิ่มขึ้นของฝ่ายประชานิยม

แม้ว่าในอนาคต หากกระแสการเพิ่มขึ้นของสมาชิกสภาฝ่าย
ต่อต้านสหภาพยุโรปยังคงอยู่ต่อไป จนกระทั่งสมดุลระหว่างการ
สนับสนุนและการต่อต้านสหภาพยุโรปไปสู่กลุ่มหลัง ก็ไม่ได้เป็นสิ่ง
ยืนยันว่าฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปจะร่วมกันเป็นฝ่ายขับเคลื่อนรัฐสภา
ดังเช่น “grand coalition” ได้ อย่างไรก็ตาม การตั้งสันนิษฐานข้าง
ต้นก็ไม่ใช่การยุติธรรมกับฝ่ายต่อต้านนัก (ด้วยเป็นการคาดการณ์ว่า
กลุ่มซึ่งมีแนวคิดต่อต้านความร่วมมือระหว่างประเทศจะมีเป้าหมายที่จะ
ร่วมมือระหว่างกันในสถาบันซึ่งตนต่อต้าน) ในความเป็นจริงแล้ว
เป้าหมายในการครองเสียงส่วนมากและปฏิรูปในรัฐสภาก็เป็นเพียง
เป้าหมายของสมาชิกฝ่ายต่อต้านส่วนหนึ่งเท่านั้น ในขณะที่
สมาชิกฝ่ายต่อต้านจำนวนมากมีเป้าหมายอยู่ที่การใช้รัฐสภา
เป็นเครื่องมือในการผลักดันผลประโยชน์ในระดับชาติ หากมอง

ประสิทธิภาพของฝ่ายต่อต้านสหภาพยุโรปจากความสำเร็จในระดับชาติ จะนำไปสู่ข้อสันนิษฐานที่กลับกัน โดยพบว่าความสำเร็จของฝ่ายประชานิยมในระดับชาติปัจจุบันล้วนเป็นผลจากการขยายพื้นที่ในรัฐสภายุโรป ซึ่งก็เป็นไปได้ที่ดำเนินมาตั้งแต่ในอดีต ด้วยโครงสร้างของรัฐสภายุโรปเองที่เอื้ออำนวยต่อการได้พื้นที่ที่มากขึ้น

สุดท้ายนี้ ความสำเร็จที่สำคัญที่สุด คือ การทำให้ฝ่ายกลางต้องหันมาใช้แนวทางแบบประชานิยม ด้วยฐานเสียงซึ่งฝ่ายประชานิยมได้ปลุกกระดมขึ้น ซึ่งนำไปสู่สภาวะการต้องตัดสินใจของฝ่ายกลางระหว่างการประณามวิธีการของฝ่ายประชานิยมภายใต้ความเชื่อมั่นในฐานเสียงฝ่ายกลางของตน หรือพยายามดึงฐานเสียงของฝ่ายกลางด้วยการใช้ปัจจัยดึงดูดที่คล้ายคลึงกับฝ่ายประชานิยมทั้งฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวา ปรากฏว่าฝ่ายกลางจำนวนมากตัดสินใจเลือกตัวเลือกหลัง อันเป็นการตัดสินใจที่จะนำไปสู่พัฒนาการที่ย้อนกลับได้ยาก คือ ฐานเสียงชาวยุโรปที่ไม่เชื่อมั่นในสหภาพยุโรป ซึ่งก็จะผลักดันให้ฝ่ายเสรีนิยมต้องขยับออกห่างจากตำแหน่งเดิมทางการเมือง และจะส่งผลให้ฝ่ายประชานิยมก็ต้องตัดสินใจระหว่างเคลื่อนย้ายไปสู่ขอบหรือรุนแรงมากขึ้น หรือยอมร่วมมือกับฝ่ายกลางที่ยอมเคลื่อนเข้าหาจุดร่วมระหว่างกลุ่มนี้ ซึ่งอาจนำไปสู่ช่องว่างระหว่างฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวาที่กว้างขึ้นของการเมืองยุโรป

อย่างไรก็ตาม การคาดการณ์นี้ก็ต้องพิจารณากระแสของการเมืองระหว่างประเทศ และ “พัฒนาการ” ซึ่งยังไม่ปรากฏชัดเจนในปัจจุบัน ทั้งพัฒนาการแบบค่อยเป็นค่อยไปซึ่งกำลังก่อตัวหรือพัฒนาการแบบฉับพลันที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ ด้วยธรรมชาติของรัฐศาสตร์เองที่จะเห็นได้ว่า เหตุการณ์สำคัญหลายครั้งเป็นปัจจัยเปลี่ยนแปลงระบบระหว่างประเทศอย่างถาวร กลับเกิดขึ้นโดยที่นักรัฐศาสตร์ไม่สามารถที่จะคาดการณ์ได้โดยปราศจากข้อสงสัย แม้แต่เหตุการณ์อาหรับสปริงที่บทความนี้ได้กล่าวถึง ก็เป็นพัฒนาการสำคัญอันนำไปสู่วิกฤติผู้ลี้ภัยที่ไม่ได้คาดการณ์มาก่อน⁷⁹ ทั้งนี้ ก็ไม่ได้หยุดพยายามใน

การวิเคราะห์กระแสการเมืองระหว่างประเทศ ด้วยความเชื่อมั่นในการใช้พัฒนาการที่ปรากฏแล้วในการคาดการณ์ด้วยความยากลำบากในการแสวงหาข้อมูลที่สุดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด⁸⁰ ในที่นี้หวังว่าในอนาคตความสามารถในการเก็บข้อมูลที่แม่นยำมากขึ้นจะนำไปสู่การคาดการณ์ที่แม่นยำมากขึ้น อย่างไรก็ตาม บทความนี้ได้อาศัยการคาดการณ์ภายใต้ข้อจำกัด ซึ่งพัฒนาการที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับสมดุลภายในรัฐสภายุโรป จากพัฒนาการที่ปรากฏแล้วซึ่งเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายประชาชนิยมต่อต้านสหภาพยุโรป และนำไปสู่ข้อสรุปข้างต้นในที่สุด

NOTES

- 1 Nathalie Brack, *Opposing Europe in the European Parliament* (Palgrave Macmillan UK, 2018), 183.
- 2 J. Hassing Nielsen and M. N. Franklin, “The 2014 European Parliament Elections: Still Second Order?,” in *The Eurosceptic 2014 European Parliament Elections*, J. Hassing Nielsen and M.N. Franklin, eds. (Palgrave Macmillan UK, 2017), 2.
- 3 Ibid.
- 4 Ibid.
- 5 “Results of the 2014 European elections,” *The European Parliament*, <http://www.europarl.europa.eu/elections2014-results/en/turnout.html> (accessed on May 9, 2019).

- 6 Jon Stone, “British public still believe Vote Leave ‘£350 million a week to EU’ myth from Brexit referendum,” *The Independent*, October 28, 2018, <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/vote-leave-brexit-lies-eu-pay-money-remain-poll-boris-johnson-a8603646.html> (accessed on May 9, 2019).
- 7 Diana Ondža, “2014 European elections: 43.09% - achievement or failure?,” *New Europeans*, June 2, 2014, <https://neweuropeans.net/article/302/2014-european-elections-4309-achievement-or-failure>. (accessed on May 5, 2019).
- 8 “Results of the 2014 European elections.”
- 9 Omar G. Encarnación, “Why the Spanish Elections Could Lead to a Centrist Coalition,” *Foreign Affairs*, April 26, 2019, <https://www.foreignaffairs.com/articles/spain/2019-04-26/will-center-prevail-spanish-elections>, (Accessed on May 5, 2019).
- 10 Brack, *Opposing Europe in the European Parliament*, 180.
- 11 “The Political Groups of the European Parliament,” *European Parliament*, <http://www.europarl.europa.eu/about-parliament/en/organisation-and-rules/organisation/political-groups> (accessed on February 16, 2020).

- 12 Ariadna Ripoll Servent, *Institutional and policy change in the European Parliament : deciding on freedom, security and justice* (Palgrave Macmillan), 34.
- 13 “Results of the 2014 European elections.”
- 14 “Super Grand Coalition EPP-S&D-ALDE approves the New European Commission,” *Votewatch*, October 22, 2014, <https://www.votewatch.eu/blog/super-grand-coalition-epp-sd-alde-approves-the-new-european-commission/> (accessed on May 9, 2020).
- 15 Kim Lane Scheppele, “Europe’s Largest Party Suspends Its Resident Autocrat – for Now,” *Foreign Affairs*, March 28, 2019, <https://www.foreignaffairs.com/articles/hungary/2019-03-28/europes-largest-party-suspends-its-resident-autocrat-now> (accessed May 9, 2019).
- 16 “South Korea GDP Growth Rate,” *Trading Economics*, <https://tradingeconomics.com/south-korea/gdp-growth> (accessed on May 9, 2019).
- 17 “GDP growth (annual%),” *The World Bank*, <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG> (accessed on May 9, 2019).
- 18 “European Union GDP Annual Growth Rate,” *Trading Economics*, <https://tradingeconomics.com/european-union/gdp-annual-growth-rate> (accessed on May 9, 2019).
- 19 Mary Elise Sarotte, “Eurozone Crisis as Historical Legacy,” *Foreign Affairs*, September 29, 2010,

<https://www.foreignaffairs.com/articles/western-europe/2010-09-29/eurozone-crisis-historical-legacy> (accessed on May 9, 2019).

- 20 Helen Thompson, “Why the EU is Stuck in Perpetual Crisis,” *Foreign Affairs*, December 10, 2018, <https://www.foreignaffairs.com/articles/europe/2018-12-10/broken-europe> (accessed on May 9, 2019).
- 21 Nielsen and Franklin, “The 2014 European Parliament Elections: Still Second Order?,” 3.
- 22 “In graphics: Eurozone crisis,” *BBC*, April 25, 2013, <https://www.bbc.com/news/business-13359367> (accessed on May 9, 2019).
- 23 “Consolidated version of the Treaty of the Functioning of the European Union – PART TWO: NON-DISCRIMINATION AND CITIZENSHIP OF THE UNION – Article 21 (ex Article 18 TEC),” *EUR-Lex*, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A12008E021> (accessed on May 9, 2019).
- 24 “Emigration and Immigration, 2007,” *ESPON*, <http://mapfinder.espon.eu/?p=2367> (accessed on May 9, 2019).
- 25 “Brits abroad: how many from the UK live in other EU countries?,” *Full Fact*, February 1, 2018, <https://fullfact.org/europe/how-many-uk-citizens-live-other-eu-countries/> (accessed on May 9, 2019).
- 26 “Fresh Hungary ‘slave law’ protests in Budapest,” *BBC*, December 21, 2018, <https://www.bbc.com/news/world-europe-46651428> (Accessed on May 9, 2019).

- 27 Jeremy Smith, “Mapping France – the link between unemployment, GDP and voting Front National,” *Prime*, June 10, 2014, <http://www.primeeconomics.org/articles/mapping-france-the-link-between-unemployment-gdp-and-voting-front-national> (accessed on May 9, 2019).
- 28 Kenan Malik, “The Failure of European Multiculturalism,” *Foreign Affairs*, February 18, 2019, <https://www.foreignaffairs.com/articles/western-europe/2019-02-18/failure-multiculturalism> (accessed on May 9, 2019).
- 29 Patrick Kingsley, “Arab spring prompts biggest migrant wave since second world war,” *The Guardian*, January 3, 2015, <https://www.theguardian.com/world/commentisfree/2015/jan/03/arab-spring-migrant-wave-instability-war> (accessed on May 9, 2019).
- 30 “Infographic – Asylum applications in the EU, 1990-2018,” *European Commission*, October 15, 2018, <https://www.consilium.europa.eu/en/infographics/asylum-applications-since-1990/> (accessed on May 9, 2019).
- 31 “Migrant crisis: Illegal entries to EU at lowest level in five years,” *BBC*, January 4, 2019, <https://www.bbc.com/news/world-europe-46764500> (accessed on May 9, 2019).
- 32 “EU to sue Poland, Hungary and Czechs for refusing refugee quotas,” *BBC*, December 7, 2017, <https://www.>

bbc.com/news/world-europe-42270239 (accessed on May 9, 2019).

- 33 George Bowden, “Refugee Crisis In Europe Explained Through Infographics Laying Bare Current Situation,” *Huffington Post*, October 28, 2015, <https://www.huffingtonpost.co.uk/2015/10/27/europe-refugee-crisis-graphics-latest-developments> (accessed on May 10, 2019).
- 34 Lizzie Dearden, “6 charts and a map that show where Europe’s refugees are coming from – and the perilous journeys they are taking,” *The Independent*, September 2, 2015, <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/refugee-crisis-six-charts-that-show-where-refugees-are-coming-from-where-they-are-going-and-how-they-10482415.html> (accessed on May 10, 2019).
- 35 Christopher Ingraham, “This astonishing chart shows how moderate Republicans are an endangered species,” *The Washington Post*, June 2, 2015, https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2015/06/02/this-astonishing-chart-shows-how-republicans-are-an-endangered-species/?utm_term=.dbe7f95f17c0 (accessed on May 10, 2019).
- 36 “Poll Watch 2014,” *Poll Watch*, <https://www.poll-watch2014.eu/> (accessed on May 10, 2019).
- 37 “Results of the 2014 European elections.”
- 38 “GDP growth (annual%).”

- 39 “Unemployment statistics,” *European Commission*, https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Unemployment_statistics (accessed on May 9, 2019).
- 40 “U.S. / Euro Foreign Exchange Rate (DEXUSEU),” *FRED*, May 6, 2019, <https://fred.stlouisfed.org/series/DEXUSEU> (accessed on May 9, 2019).
- 41 “Infographic – Asylum applications in the EU, 1990-2018.”
- 42 “Spain Train Bombings Fast Facts,” *CNN*, February 25, 2019, <https://edition.cnn.com/2013/11/04/world/europe/spain-train-bombings-fast-facts/index.html> (accessed on May 9, 2019).
- 43 Dominic Casciani, “7/7 attacks: Ten years on, how safe is the UK?,” *BBC*, June 30, 2015, <https://www.bbc.com/news/uk-33328716> (accessed on May 9, 2019).
- 44 “Paris attacks; What happened on the night,” *BBC*, December 9, 2015, <https://www.bbc.com/news/world-europe-34818994> (accessed on May 9, 2019).
- 45 “Brussels explosions: What we know about airport and metro attacks,” *BBC*, April 9, 2016, <https://www.bbc.com/news/world-europe-35869985> (accessed on May 9, 2019).
- 46 “Nice attack: What we know about the Bastille Day killings,” *BBC*, August 19, 2016, <https://www.bbc.com/news/world-europe-36801671> (accessed on May 9, 2019).

- 47 “Berlin lorry attack: What we know,” *BBC*, December 24, 2016, <https://www.bbc.com/news/world-europe-38377428> (accessed on May 9, 2019).
- 48 “Manchester attack: What we know so far,” *BBC*, June 12, 2017, <https://www.bbc.com/news/uk-england-manchester-40008389> (accessed on May 9, 2019).
- 49 “Terrorism in the EU: terror attacks, deaths and arrests,” *European Parliament*, July 25, 2018, <http://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/security/20180703STO07125/terrorism-in-the-eu-terror-attacks-deaths-and-arrests> (accessed on May 9, 2019).
- 50 Jytte Klausen, “Why the London Attacker Was No Lone Wolf,” *Foreign Affairs*, August 8, 2017, <https://www.foreignaffairs.com/articles/united-kingdom/2017-03-24/why-london-attacker-was-no-lone-wolf> (accessed on May 9, 2019).
- 51 Michael Dempsey, “How to Counter ISIS After Barcelona,” *Foreign Affairs*, August 18, 2017, <https://www.foreignaffairs.com/articles/2017-08-18/preparing-isis-30> (accessed on May 9, 2019).
- 52 Ana Gonzalez-Barrera and Phillip Connor, “Around the World, More Say Immigrants Are a Strength Than a Burden,” *Pew Research Center*, March 14, 2019, <https://www.pewglobal.org/2019/03/14/around-the-world-more-say-immigrants-are-a-strength-than-a-burden/> (accessed on May 9, 2019).

- 53 “Europe’s populists are waltzing into the mainstream,” *The Economist*, February 3, 2018, <https://www.economist.com/briefing/2018/02/03/europes-populists-are-waltzing-into-the-mainstream> (accessed on May 9, 2019).
- 54 Brack, *Opposing Europe in the European Parliament*, 159.
- 55 Andre Tartar, “EU Elections: Has Populism Peaked?,” *Bloomberg*, February 14, 2019, <https://www.bloomberg.com/graphics/2019-european-parliament-populism/> (accessed on May 10, 2019).
- 56 Chris Fox, “What is Article 13? The EU’s copyright directive explained,” *BBC*, February 14, 2019. <https://www.bbc.com/news/technology-47239600> (accessed on May 10, 2019).
- 57 Brack, *Opposing Europe in the European Parliament*, 178.
- 58 Nielsen and Franklin, “The 2014 European Parliament Elections: Still Second Order?,” 8.
- 59 “Europe’s populists are waltzing into the mainstream.”
- 60 Shadia Nasralla, “Factbox: Key policies of Austria’s conservative/far-right coalition,” *Reuters*, December 18, 2017, <https://www.reuters.com/article/us-austria-politics-coalition-policies-f/factbox-key-policies-of-austrias-conservative-far-right-coalition-idUSKBN1EC1CD> (accessed on May 10, 2019).

- 61 Silvia Borelli, “Italian right-wing coalition triumphs in regional election,” *Politico*, March 25, 2019, <https://www.politico.eu/article/italian-right-wing-coalition-triumphs-in-regional-election/> (accessed on May 10, 2019).
- 62 Giada Zampano, “Early elections loom in Italy as coalition partners accuse each other of corruption,” *The Telegraph*, April 19, 2019, <https://www.telegraph.co.uk/news/2019/04/19/early-elections-loom-italy-coalition-partners-accuse-corruption/> (accessed on May 10, 2019).
- 63 Jon Lang, “4 ways Brexit will change European politics,” *Global Risk Insights*, June 25, 2016, <https://globalriskinsights.com/2016/06/united-kingdom/> (accessed on May 10, 2019).
- 64 “Brexit: UK will take part in European Elections, says David Lidington,” *BBC*, May 7, 2019, <https://www.bbc.com/news/uk-politics-48188951> (accessed on May 10, 2019).
- 65 “Presidential Approval Ratings – Donald Trump,” *Gallup*, <https://news.gallup.com/poll/203198/presidential-approval-ratings-donald-trump.aspx> (accessed on May 10, 2019).
- 66 Jeffrey M. Jones, “Trump Approval More Stable Than Approval for Prior Presidents,” *Gallup*, December 21, 2018, <https://news.gallup.com/opinion/polling-matters/245567/trump-approval-stable-approval-prior-presidents.aspx> (accessed on May 10, 2019)

- 67 Justine Doody, “First signs of waning support for Viktor Orban,” VOX, February 17, 2019, <https://voxeurop.eu/en/2019/democracy-hungary-5122669> (accessed on May 9, 2019).
- 68 Valerie Hopkins, “Hungary struggle to keep up fight against Viktor Orban,” *Financial Times*, March 11, 2019, <https://www.ft.com/content/0d8ede18-3f61-11e9-9bee-efab61506f44> (accessed on May 9, 2019).
- 69 “Fresh Hungary ‘slave law’ protests in Budapest.”
- 70 Alexandra Beni, “POLL – ORBAN’S FIDESZ WIDENS LEAD OVER OPPOSITION,” *Dailynews Hungary*, March 1, 2019, <https://dailynewshungary.com/poll-orbans-fidesz-widens-lead-over-opposition/> (accessed on May 9, 2019).
- 71 “Thousands protest for and against refugee in Chemnitz,” *Al Jazeera*, September 2, 2018, <https://www.aljazeera.com/news/2018/09/thousands-protest-refugees-chemnitz-180902063919270.html> (accessed on May 9, 2019).
- 72 Elizabetta Povoledo, Palko Karasz, Christopher Schuetze and Raphael Minder, “Women’ Marches Around the World Reflect Worry Violence and Populism,” *The New York Times*, January 19, 2019, <https://www.nytimes.com/2019/01/19/world/europe/womens-march-europe.html> (accessed on May 9, 2019).
- 73 “Future of Europe: Special Eurobarometer 479,” *European Commission*, November, 2018, <https://data>.

europa.eu/euodp/en/data/dataset/S2217_90_2_479_ ENG. (accessed on May 9, 2019).

- 74 Richard Wike, Janell Fetterolf and Moira Fagan, “European Credits EU With Promoting Peace and Prosperity, but Say Brussels Is Out of Touch With Its Citizens,” *Pew Research Center*, March 19, 2019, <https://www.pewglobal.org/2019/03/19/europeans-credit-eu-with-promoting-peace-and-prosperity-but-say-brussels-is-out-of-touch-with-its-citizens/> (Accessed on May 9, 2019).
- 75 “European Elections seat projection,” *Politico*, <https://www.politico.eu/2019-european-elections/> (accessed on May 9, 2019).
- 76 Ryan Heath, “Europe’s new political players,” *Politico*, January 21, 2019, <https://www.politico.eu/article/europe-new-political-players-election-2019-brussels/> (accessed on May 9, 2019).
- 77 Rym Momtaz, “Macron unveils plan for Europe,” *Politico*, May 8, 2019, <https://www.politico.eu/article/macron-plan-europe-tech-rennaissance/> (accessed on May 10, 2019).
- 78 Ryan Heath, “New European Parliament projection: EPP at lowest level since June 2018,” *Politico*, March 1, 2019, <https://www.politico.eu/article/new-politico-2019-european-parliament-election-seat-projection/> (Accessed on May 10, 2019).

- 79 Jacqueline Stevens, “Political Scientists Are Lousy Forecasters,” *The New York Times*, June 23, 2012, <https://www.nytimes.com/2012/06/24/opinion/sunday/political-scientists-are-lousy-forecasters.html> (Accessed on May 10, 2019).
- 80 Michael Gordon, “Forecasting Instability: The Case of the Arab Spring and the Limitations of Socioeconomic Data,” *Wilson Center*, February 8, 2018, <https://www.wilsoncenter.org/article/forecasting-instability-the-case-the-arab-spring-and-the-limitations-socio-economic-data> (Accessed on May 10, 2019).